

ST. REGNEGADE 2. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Nationaltidende

skriver den 23 APR. 1941

Skoleforholdene volder Vanskeligheder paa Grønland

To Juleskibe anløb Vestkysten

INGENIØR Julius Galster fortsætter i det nye Nummer af Den grønlandske Tjenestemandsförenings Tidskrift sine Meddelelser om Livet paa Grønland sidste Aar.

For første Gang i Landets Historie fik Landet to Juleskibe, idet baade S/S „Julius Thomsen“ og „Gertrud Rask“ anløb Godthaab, medens „Hans Egede“ laa i Amerika. Juleskibene havde en Del Juletræer og frisk Proviant med og afsejlede efter Nytaar til Amerika, hvor „Gertrud Rask“ skulde i Dok. Af andet grønlandsk Skibsnyt fortæller Ingeniør Galster, at Motorskonnerterne „Sekongen“ og „Bjørnen“, der besejlede Østkysten sidste Aar, begge har faaet Radiosender.

ved at samle de større danske Børn ved de enkelte Kolonier i en videregaaende Skole, men der er naturligvis mange Mangler knyttet dertil — Vanskeligheder ved at skaffe Lærebøger og Mangelen paa Kammerater og i det hele taget Skolelivet. Danske Skolebøger vil dog nu blive forsøgt udsendt.“

DL.

Petroleum til Belysning

Tidligere har det paa Grund af Brandfaren været forbudt at anvende Petroleum til Belysning, men nu er dette Krav frafaldet. „Det var en stor Dag, da de nye Petroleumslamper kom,“ hedder det i et Brev. „Der er nu givet Tilladelse til at bruge Petroleum i alle Husene, mod at der samtidig anskaffes Ildslukker.“

Tandlæge Baadsgaard, der rejste til Grønland med sidste Skib i Efteraaret 1939, har meget travlt. Vinteren 1939—40 tilbragte han i Holsteinsborg, hvor han behandlede 5—600 Grønlændere foruden de Danske. Sidste Sommer var han i Nordgrønland, og i Vinter har han praktiseret i Godthaab og Sukkertoppen, og man haaber, at han i Sommer vil besøge de Kolonier, han ikke naaede sidste Aar.

De amerikanske Varer temmelig dyre

Brevskriverne fortæller ogsaa om de Varer, der fra Amerika sendes til Grønland. I et Brev hedder det:

„Med Undtagelse af Tøjvarer, der er daarligere, er Varerne fra Amerika temmelig dyre — undertiden meget dyre — men vi maa være glade for, at vi i det hele taget kan faa noget.“

En anden udsteder følgende Hjertesuk:

„Hvor jeg dog savner mine Cigarer af de gode gamle Mærker. Jeg røg tom i Begyndelsen af September, og efter en Pause, hvor jeg forsøgte mig med Piberygning, er jeg nu gaaet over til de amerikanske Kvalmepinde. De er gode til at vænne sig af paa.“

De vanskelige Skoleforhold

Skoleforholdene for Danskernes Børn volder en Del Vanskeligheder. „Hvert Aar,“ skriver Ingeniør Galster til Slut, „plejer de Danske i Grønland at sende deres Børn i 9—11 Aars Alderen hjem for at blive uddannet ved danske Skoler — og ogsaa flere af Grønlænderne gør det samme. Det siger sig selv, at de nuværende Forhold bringer mange Forældre i en pinlig Situation derved, at de nu ikke kan sende Børnene hjem — hvis det saa var saadan, at man vidste, at den normale Tilstand vilde være oprettet i Løbet af kort Tid, saa kunde det endda gaa. I 1940 har man klaret sig

ST. REGNEGADE 2. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,985

Bladet:

Berlingske Tid. Aften

skriver den 22 APR. 1941

Nyt fra Grønland

*Juleskib for første Gang i
Grønlands Historie – Petrole-
umsforbudet ophævet – Dyre
og daarlige Varer fra Amerika
– Manglen paa Skolebøger*

I „Tidsskriftet for den grønlandske Tjenestemandsförening“ har Ingeniør Julius Galster skrevet om Forholdene paa Grønland, sammendraget paa Grundlag af de Breve, der er kommet deroppe fra over Amerika.

— Vistnok for første Gang i Grønlands Historie fik Landet sidste Jul Juleskib, hedder det saaledes. Baade „Julius Thomsen“ og „Gertrud Rask“ tilbragte Julen i Godthaab, medens „Hans Egede“ laa i Amerika. Med Skibene fulgte en Del Juletræer samt frisk Proviant til Julebordet.

Som bekendt har det hidtil paa Grund af Brandfare været forbudt at anvende Petroleum til Belysning paa Grønland, men dette Forbud er nu hævet, og i et Julebrev deroppe fra skriver Afsenderen:

„I Dag har det været en stor Dag — de nye Petroleumslamper blev udleveret. Der er givet Tilladelse til at bruge Petroleum i alle Huse, mod at der anskaffedes Ildslukkere. Det er ordnet saaledes, at alle skal bestille Lamper gennem Kontoret, og der udsendes saa kun en Slags, som er godkendt af Landsfogeden. Det er en udmærket Lampe, den koster 24 Kroner og er efter sidste nye System med Net over Brænderen. Den giver et kraftigt Lys og er lugtfri.“

Om Varerne hedder det bl. a.: „Med Undtagelse af Tøjvarer, der er daarlige, er Varerne fra Amerika temmelig dyre — undertiden meget dyre — men vi maa være glade for, at vi i det hele taget kan faa noget.“

De danske i Grønland plejer at sende deres Børn hjem til Danmark for at de kan komme i Skole, naar de er 8—9 Aar. Dette har de ikke kunnet gøre sidste Aar. Forældrene er derved kommen i en pinlig Situation — hvis det var saadan, at man kunde haabe, og man vidste, at normal Tilstand vilde blive oprettet i Løbet af kort Tid, saa kunde det endda gaa. I 1940 har man

klaret sig ved at samle de større danske Børn ved de enkelte Kolonier i en videregaaende Skole, men der er naturligvis mange Mangler knyttet dertil — Vanskeligheden ved at skaffe Lærebøger, og Manglen paa Kammerater og i det hele taget Skolelivet. Danske Skolebøger vil dog nu blive forspøgt udsendt, slutter Ingeniør Galster.

Ek.

ST. REGNEGADE 2. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Nationaltidende

skriver den

17 APR. 1941

Thule-Eskimoernes første Budskab om 9. April

„Danmark besat, men Kongen har ikke tabt Hovedet“

DET grønlandske Selskabs Formand, Kaptajn Ejnar Mikkelsen, indledede i Aftes Foreningens Maa-nedsmøde med nogle smukke Mindeord over Kolonibestyrelsen Hedegaard og Binzer, der begge døde for faa Dage siden.

Inden Kaptajnen gav Ordet til Aftens Foredragsholder, Bagermester James van Hauen, der i Efteraaret vendte hjem efter vel gennemført Ekspedition til Thule og Ellesmere Land, tangerede Kaptajnen Grønlands nuværende Situation.

— Vi skal ikke tale Politik her i Grønlandsk Selskab, sagde Hr. Ejnar Mikkelsen. Vi kan blot haabe, at det hele udvikler sig bedre end det i Øjeblikket ser ud.

James van Hauen, som i 1939 udrustede sin fem Mands Ekspedition, der lige havde naaet Thule-Distriktet, da Krigen brød ud, begyndte med at fremdrage de Betæneligheder, han havde haft ved at modtage Indbydelsen til at holde Foredrag om Rejsen. Det var hverken lykkedes ham at faa sin store Farvefilm eller sine Optegnelser hjem fra Amerika, hvorover hans Hjemrejse var gaaet. Ekspeditionens videnskabelige Resultater var ydermere ikke bearbejdet endnu, idet flere af Deltagernes stadig npholdt sig i Thule. Hans Foredrag vilde derfor kun blive en summarisk Oversigt over Rejsens forskellige Etaper, men han haabede senere, naar hele Materialet var bearbejdet, at faa Lejlighed til at give en fyldestgørende Redegørelse.

Medens en lang Række af Peter Freuchens Lysbilleder vistes, skildrede den unge van Hauen, der tidligere har været Fangstmand i Ostgrønland, Forberedelserne oppe i Thule til den lange Rejse ind i Ellesmere Land, en Distance som fra Thule Norden om Grønland til Danmarkshavn. Rejsens Etaper har vi tidligere meddelt. van Hauen fremhævede den gode Hjælp, de trænede Kap York-Eskimoer havde ydet Ekspe-

van Hauen fotograferet i Aftes.

ditionen, og gav en Række levende Skildringer af sine Jagter paa Ulv, Bjørn og Rensdyr. Ekspeditionen var startet i Marts sidste Aar fra Thuledistriktet, og ingen af Deltagerne anede, før de var paa Tilbagevejen, hvad der var sket den 9. April. van Hauen fik selv den første lammende Meddelelse gennem et Budskab fra Thules Kolonibestyrer. Ekspeditionens andet Slædehold havde allerede paa det Tidspunkt modtaget Budskabet fra nogle Bjørnejægere, der havde nedkradset nogle Ord paa en Pemmikan-Daases Laag. Der stod:

„Danmark besat, men Kongen har ikke tabt Hovedet.“

Da „Gertrud Rask“ med Landsfoged Svane om Bord sidste Efteraar anløb Thule, fik van Hauen Lejlighed til at sejle sydpaa til Godthaab, hvorfra han tilsidst via New York naaede hjem. Han sluttede med nogle smukke Ord om de Danske, der nu er afskaaret fra Moderlandet.

Efter Foredraget viste Dr. Mogens Holm sin smukke og højt instruktive Thulefilm.

DL.

'Politiken' nr. 196

17 april 1941.

van Hauens Grønlandsrejse

Den første Fortælling om sidste Ekspedition før Krigen begyndte

Grønlandsk Selskab havde en af sine store Aftener i Aftes. Salen i Borgernes Hus var fyldt, og blandt Publikum saas en Mængde kendte Skikkelser fra det grønlandske Arbejde. Formanden, Inspektør for Østgrønland *Ejnar Mikkelsen* bød velkommen og sagde i en kort Indledning, at vi nu blot kan nøjes med Haabet om, at det gaar bedre med Grønland, end det egentlig ser ud til. Aftenens Foredragsholder var *James van Hauen*, som for nogle Maaneder siden vendte hjem fra sine Rejser i Thule-Distriktet og Ellesmere Land. Ekspeditionens Medlemmer var Magister *Chr. Vibe*, Magister *Troelsen*,

cand. mag. *Thorlakson* og *N. S. Rasmussen*, Rejsens Filmfotograf. Foreløbig er kun *James van Hauen* vendt hjem. Filmen og det videnskabelige Arbejdes Resultater er deponeret i New York.

Den unge Ekspeditionschef er ikke nogen erfaren Fortæller, men han fortalte fængslende og naturligt om den lange Rejse, dens Besværligheder og Glæder. Ekspeditionen blev sat i Land nord for Thule i August 1939, og Arbejdet forberedtes med flere Slæderejser sammen med de fire Grønlandere, som skulde klare Rejsetekniken. De overvintrede i Nekré, og i Foraaret, da Mørketiden var til Ende, deltes de i to Hold. Det ene drog til Ellesmereland under *Chr. Vibes* Ledelse, det andet blev i Thule-distriktet. *Van Hauen* oplevede mange Jagteventyr. Engang mødte han med sit Slædehold otte hvide Polarulve og skød de to. Han havde to Bjørne paa en Jagt, ti Rener paa en anden, i alt blev der skudt en Snes Bjørne og 56 Rener. Da Ekspeditionerne mødtes i Thule i Slutningen af Maj 1940, var der Overskud af Kød, et sjældent Held. Til Oktober ankom alle til Godthaab, og *van Hauen* skildrede i jævne Ord Grønlandernes rolige Holdning, deres ubrydelige Trofasthed mod Danmark og Kongen under de forandrede Forhold. De to Landsfogeder har grundlagt et betydningsfuldt Arbejde for at sikre Grønlands Tilbagekomst.

Foredraget hilstes med stærkt og hjerteligt Bifald, og derefter foreviste Dr. *Mogens Holm* sin morsomme Grønlandsfilm. Den handler om Hunde og Slæderejser, den har tidligere været forevist, men samlede paa ny muntert Bifald.

9
Aftenposten m: 168.
9 april 1941.

Ung læges oplevelser blandt polareskimoene.

(Fotoene er hentet fra boken «Verdens nordligste læge».)

En liten eskimogutt undersøkes av lægen.

Hvem blir ikke begeistret når han kommer til polartraktene? Og da særlig første gang når alt har det nyes særlige interesse. En ung dansk læge, Aage Gilberg, har overvintret i Thule — Knud Rasmussens stasjon på 76 gr. og 32 min. nordlig bredde. Han kaller boken han har skrevet for «Verdens nordligste læge». I parentes bemerket kan det nevnes, at Ny-Alesund på Svalbard — 79 grader nord — også har hatt sin læge og vel får sin igjen til sommeren. Gilberg går til sin hoi og krevende gjerning med all ungdommens energi og mot. Han er sikkert en læge etter eskimoenes hjerte, for han kommer dem imøte på enestående vis — om det gjelder sykebehandling eller omgang i det daglige. Han elsker sine eskimoer og de holder sikkert også av sin nakorsaq.

Gilberg skriver enkelt og fengslende, det er ikke de store lader og sterke farver — eller høllitterært. Man følger ham så gjerne og gledes med ham når han lærer eskimoene å sykle og all munterheten som kommer ut av denne undervisningen. Eller man gripes av den rike menneskelighet eskimoene viser i alle livets forhold, en egenskap som også går sterkt gjennom hele Gilbergs bok. Forfatteren kommer av og til i skade for å gjøre eskimoene enda bedre enn de er — de hverken lyver eller stjeler, sier han. Men dette får man skrive på begeistringens konto.

Det er selvsagt så sin sak å være læge i et hårdt vinterland som Grønland, men Gilberg synes å være den rette mannen til den krevende stillingen. Han går aldri av veien for anstrengende og delvis farlige sledereiser, snestorm eller hvad det ellers kan være. Lægen og hans unge kone hører til hardhausene — de sover med åpent vindu til bort i mot jul, men da skjegget hans frøs fast i dynen om natten, var det slutt med det åpne vinduet ut til polarnatten.

Gilberg omtaler tuberkulosen — Grønlands svøpe, som han kaller sykdommen. De siste ti år døde over 36 pct. av Thules innvånere av denne anerkjente sykdommen. Han mener de dårlige boligforhold er årsaken til de

hengig av butikken — slik som mange av vestkystens eskimoer. De bør og skal være fangstfolk. Leve og virke i sitt rette element.

Boken inneholder mange gode og rike tanker og den gir leseren et sterkt inntrykk av naturfolket polareskimoene, som tar livet slik det kommer og går, et

noisomt og ærlig folkeferd som lever etter den gode samvittighets lov.

Gilberg, som viser sig å være en glimrende fotograf, har også utstyrt boken sin med en hel serie fotografier. De øker bokens verdi i høieste grad og føler sig på en udmerket måte til teksten.

O. A.

Eskimokvinnene i sine maleriske drakter på besøk ombord. Benklærne er laget av en hvit og en blå rev. Kamikkene er enda mere hvite enn mennenes og går helf op til hoften. Anorakken er ytterst farverik.

Tidens Tegn nr. 48.
16 feb. 1941

„VERDENS NORD- LIGSTE LÆGE”.

Av professor Adolf Hoel.

„Tidens Tegn” inneholder lørdag 22. ds. en stor artikkel om verdens nordligste læge, som angivelig skal være lægen i Thule på Vestgrønland. Det står videre i artikkelen at Thule er det nordligste sted på kloden hvor det overhodet er tale om fast bebyggelse. Denne påstand kommer man stadig bort i. Man finner den i lærebøker i geografi, i bøker, tidsskrifter og avisartikler, og det er så å si blitt en sannhet som hele den civiliserte verden har akseptert. Den er imidlertid helt galt. De nordligste steder på kloden hvor mennesker bor og ernærer sig ligger ikke på Grønland, men derimot på Svalbard. Det er lett å bevise dette.

Thule ligger på vestsiden av Grønland på 76 grader 32 minutter. Sveagruben på Svalbard ligger på 77 grader 54 minutter nordlig bredde eller 152 kilometer nord for Thu-

le, Longyearbyen på 78 grader 14 minutter nordlig bredde eller 189 kilometer nord for Thule, og Ny-Alesund på 78 grader 56 minutter nordlig bredde, altså endog 258 kilometer nord for Thule, og den nordligste norske fangststasjon på Svalbard ligger på 79 grader 50 minutter, det vil si 366 kilometer nord for Thule. På Svalbard bor og bygger henimot 3000 mennesker, alle sammen langt nord for de nordligste mennesker på Grønland, og de utgjør ikke mindre enn ca. 18 prosent av hele Grønlands befolkning.

Det er derfor på tide det blir slutt på myten om Thule som det nordligste sted på kloden hvor der bor mennesker. Og det er nordmenn og ikke eskimoer som lever og finner sitt erhverv i de nordligste deler av vår klode.

Adolf Hoel

Verdens søteste og blideste barn.

Verdens nordligste

LÆGE.

Priser

grønlandernes
HØIE MORAL

og harmoniske natur.

Verdens lykkeligste
mennesker og søteste barn
fins i Thule.

Gode kajakk-roere er guttene helt fra de er 9—10 år.

I Danmark går forargelsens bølger høit omkring franskmannen Vercels bok: Det lukkede land. De gode dansker som betrakter Grønland som sin øiesten raser over de skjendige beskyldninger denne „turist“ tillater sig å komme med.

Samtidig kommer imidlertid en grønlandsbok av en mann som virkelig vet hvad han skriver om, den danske læge Aage Gilberg, som har vært læge i Thule et års tid — det nordligste sted på kloden hvor det overhodet er tale om fast bebyg-

i de farligste situasjoner. Disse primitive kvinnene har de nydeligste bittesmå hender og føtter — og doktoren forsikrer at de bestandig er rene på bena — selv når de ikke er forberedt på lægebesøk!

Men en må ikke innbilde sig at de lar sig by hvadsomhelst disse blide skapninger! Ve den unge danske kolonist som har vært uforsiktig nok til å ta en grønlanderinne til „husbestyrerinne“. Meget hurtig utvikler hun sig til den reneste tyrann. Det hender ikke sjelden at hun innfinner sig i et selskap og simpelthen bortfører sin herre og mester rett for øinene på de forbausede gjester — han er hennes eiendom, basta!

hovmester og senere sekretær, negeren Henson. Blandingen negereskimo falt aldeles fortreffelig ut — Anauaq er en klok, munter og dyktig fangstmann. Navnet er noe forunderlig efter våre begreper — det betyr „han med hurtig avføring“! Men ingen eskimo syns det er noe påfallende. Alle naturlige ting omtales særdeles naturlig i disse omgivelser.

Hele doktor Gilbergs bok er en lovsang til de bedårende mennesker som polareskimoene er — men særlig er han charmert av barna. Han hadde rikelig anledning til å studere dem på nært hold, da det lå en hel del på sykehuset lidende av tuberkulose — Grønlands svøpe.

Det er litt flaut, men svært interessant.

hold og spises som den største delikatesse, mens andre innvoller gjerne spises rå. Selv i den fire-måneders mørketid er det overflodig å bruke tran — de fete sjødyr inneholder foruten C- også rikelig med A- og D-vitamin. Kraft og far-

Vercels bok: Det lukkede land. De gode dansker som betrakter Grønland som sin øiesten raser over de skjendige beskyldninger denne „turist“ tillater sig å komme med.

Samtidig kommer imidlertid en grønlandsbok av en mann som virkelig vet hvad han skriver om, den danske læge Aage Gilberg, som har vært læge i Thule et års tid — det nordligste sted på kloden hvor det overhodet er tale om fast bebyggelse.

Gilberg er heller ikke synderlig begeistret for vestgrønlanderne. Skjønt landet er „lukket“, er de temmelig fordervet av vår såkalte sivilisasjon. De er fordrakne, skittenferdige og upålitelige. Deres mål er å se ut som dansker. Og primitive folk tar sig nå engang ikke ut i lånte fjær.

I Thule treffer man derimot de oprinnelige polareskimoer, som har beholdt hele sin gamle kultur og sine gamle skikker. Med naturlig verdighet beveger de sig i sine praktfulle bjørneskinnbukser. Kvinnene er enda finere — buksene deres er av reveskinn, forarbeidet av hvit og blå polarrev, sydd sammen i et bestemt mønster og med en krans av langhåret bjørnehår nederst. Kammikene (de lange trangetøvlebukser) er snehvite, og anorakkene stråler av de flotteste farver. Det blåsorte håret er bundet op i en løs sløife med kulørte bånd. Men det som smykker dem mest, både kvinner og menn, er det strålende smilet som alltid spiller i deres mandelformede, sorte øine — et smil som aldri helt forsvinner selv

Et strålende treklever.
Eskimobarna er „tallerkenklippet“ — om vinteren når panneluggen helt til øinene.

de lar sig by hvadsomhelst disse blide skapninger! Ve den unge danske kolonist som har vært uforsiktig nok til å ta en grønlanderinne til „husbestyrerinne“. Meget hurtig utvikler hun sig til den reneste tyrann. Det hender ikke sjelden at hun innfinner sig i et selskap og sumpeløken bortfører sin herre og mester rett for øinene på de forbausede gjester — han er hennes eiendom, basta!

Eskimo-husene i Thule er ytterst primitive — en lang gang, ofte så lav at en må kripe, fører inn til opholdsrummet som gjerne er ca. 4 x 4 meter. De eneste møbler er en bred sovebrisk dekket med skinn, hvor hele familien sover. Forøvrig kasser i forskjellige størrelser. På en av dem står den alltid brennende spekklampe, hvor kjøttet blir kokt i en aluminiumsgryte.

Veggene er gjerne tapetsert med et utall av internasjonale aviser. Doktor Gilberg påstår at sjelden har han sett hyggeligere rum og aldri mennesker som var mer henrykt over sitt hjem! Som regel er det rent og propert derinne — bare en eneste gang fikk doktoren lus på sig.

Han forteller forresten en rørende liten historie om lus, som bevis på polareskimoenes rettsinn: En mann kjente at det bet på brystet, stakk hånden inn og fikk fatt på to lus. Han tok dem ut og så lenge på dem. Men da det var umulig å si hvem som var synderen, stakk han dem likeså godt inn i varmen igjen begge to med et lunt smil!

Selv på et så avsides sted som Thule er det ikke ganske fritt for raseblanding. Polarforskeren Peary efterlot sig en sønn som nu har en blomstrende familie. Likeså Pearys

føring“. Men ingen eskimo syns det er noe påfallende. Alle naturlige ting omtales særdeles naturlig i disse omgivelser.

Hele doktor Gilbergs bok er en lovsang til de bedårende mennesker som polareskimoene er — men særlig er han charmeret av barna. Han hadde rikelig anledning til å studere dem på nært hold, da det lå en hel del på sykehuset lidende av tuberkulose — Grønlands svøpe. Det lar sig ikke beskrive hvor praktfulle de er — uendelig søte uten å være stille, så fulle av spillopper og så rørende og gode, at man ikke kunde la være å elske dem. De tålte de smertefulle behandlinger med en tålmodighet som voksne menn.

I Grønland slår man aldri barna, men forkjæler dem over alle grenser — forunderlig at det kan bli så storartede og selvstendige mennesker av dem! Aserpanguaq og Uvdtloriaq, og Usukutaq (lille tissemann!) og hvad de hette alle de nydelige ungene var tusen ganger mer velopdragne enn de fleste såkalte siviliserte barn — og de var tusen ganger penere!

Tuberkulose er praktisk talt den eneste sykdom i Thule. En skulde jo tro at mangelsykdomme, skjorbuk etc. var almindelig, men doktoren fant bare et eneste eksempel på C-vitaminmangel, og det var hos handelsbestyrerens kone. Hun hadde honette ambisjoner og insisterte på å leve „civilisert“. Det er et faktum at polareskimoen får sitt C-vitaminoverskudd utelukkende ved kjøtt diet, eller rettere sagt ved innmaten av de store sjødyr. Særlig er narhvalens hud og lever og nyrer og hjerte fra hvalross og sel fulle av C-vitamin. Tarmene likeså — de kokes med sitt fulle inn-

Det er litt flaut, men svært interessant.

hold og spises som den største delikatess, mens andre innvoller gjerne spises rå. Selv i den fire-måneders mørketid er det overflodig å bruke tran — de fete sjødyr inneholder foruten C- også rikelig med A- og D-vitamin. Kreft og fordøiessykdommer forekommer ikke, heller ikke kjønnsykdommer.

Doktor Gilbergs unge frue var med der oppe i Ultima Thule — denne unge, nygifte københavnerinne er den kvinne som har vært lengst mot nord på vår planet. Det er forfriskende å lese de spennende beretninger om hundekjøring, voldsomme snestormer og turer så farefulle at en kan syns det er mirakuløst at noen kommer levende fra det. Det unge lægepar lærte av eskimoene å ta alt med et smil. De var uendelig lykkelige blandt disse gode og enkle mennesker som de omgikk på like fot. Naturligvis kunde det kjennes litt kjølig av og til! En gang de kom hjem fra en sledetur, la de for moro skyld termometret under dynen, og det viste minus 20 grader!

På loftet, hvor de hadde provianten, var det gjennomsnittlig 30 kuldegrader! Det er ganske sundt å lese om for oss, som går og føler oss som martyrer hvis termometret i stuen ikke er i nærheten av 20 varmegrader en enkelt dag! For ikke å snakke om den ulykke vi syns det er hvis vannet fryser!

Men så byr nok livet her blandt menneskene på jordens isse adskillige kompensasjoner. Pengenes forbannelse er ukjent for polareskimoen, og all den forbrytelse og ulykke som følger med dansen om gullkalven. Han skaffer selv de fleste av sine fornødenheter, og de få pengene han trenger til ammunisjon, tobakk o.s.v. får han ved å bytte

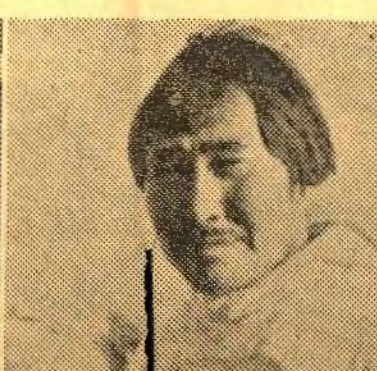
En titt inn av teltøren.

Ut i sneen.

sin skinn i butikken. Hvis bestyreren ikke er en absolutt hederlig mann, kan han snyte eskimoen op i stry. Når en mann skal kvittere for arbeidslønn, skriver han gladelig under på at han har fått 260 kroner, efter å ha mottatt 2.60.

Polareskimoene kan ikke lyve — i deres gamle lover blev en løgner dømt til utstøtelse av stammen — og de kjenner ikke til tyveri. De

Alltid blide og strålende er disse menneskene som lever vinterhalvåret i 50 graders kulde.

dreper aldri et menneske, og hundene behandler de bedre enn andre grønlendere. De slåss aldri, og eventuelle konflikter ordnes rolig og besindig. De lever det skjønneste familieliv, og det fins ikke andre uekte barn enn dem hvite menn i årenes løp har tiltvunget sig farsskapet til. De er alltid glade og hjelpsomme, og ofrer ofte livet for å hjelpe en kamerat.

Og den lille strålende eskimokvinnen er med på alt — også de lange reiser i 50 graders kulde. Hun passer skinntøiet, som er en nødvendig forutsetning for at man overhodet kan ferdes ute i dette klima, og hun gjør sitt for å holde det alltid sprudlende reisehumør på høiden. Ofte kjører et ektepar en tur sammen bare for fornøielsens skyld — det kan ta uker før de kommer hjem! Gamle koner på mer enn 70 og spedbarn på en måned gjør ofte reiser på flere hundre kilometer i 30 graders kulde.

Thuleeskimoene er selvfølgelig usiviliserte, selv om det nå er mange som kan lese og skrive. Men deres kultur, livsvisdom og menneskeverd er slik at man må skamme sig.

De er verdens lykkeligste mennesker, for de begjærer ikke mer enn det naturen skaffer dem. —

Det er en vrimmel av vidunderlige fotografier i denne festlige boken, som virker mer opkvikkende enn noen påsketur. En sitter igjen med et eneste stort ønske — den som var født som polareskimo!

Feb.

4 Frih Folk m: 6
8 jan. 1941.

**Den danske
Thule-ekspedi-
sjon på Grøn-
land hjemme
igjen.**

Efter en ca. 5000 km. lang
sledereise.

København, 7. januar.
(NTB). Lederen av den dan-
ske Thule-ekspedisjonen til
Grønland, James van Hauen,
kom igår til København via De
Forente Stater og Lissabon. Han
oplyser at ekspedisjonen har
nådd store resultater under den
5,000 kilometer lange slede-
reisen gjennom Ellesmereland.
Arkivet er foreløpig bragt i sik-
kerhet på Nordvest-Grønland.

Nationaltidende m. 210
1 aug. 1937

Kong Christian blev i Nat Konge af Thule

I Midnatstimen overgik Knud Rasmussens Thulestation
til dansk Statsadministration

Interessant Radioudsendelse i Aftes

FRA i Dag kan Kong Christian med fuld Ret kalde sig Konge af Thule. I Praksis har han været det, saalænge Thule har eksisteret som et fast Stedsbegreb, for saa vidt som en af hans Undersatter har været Thules Hersker og dansk Lov har været gældende Ret. Men først i Nat gik Thule ind under den danske Statsadministration og Grønlands Styrelse, dens hidtil privatansatte Embedsmænd blev Statsemdsmænd, dens Kirke, Skole o. s. v. blev danske Statsbygninger. Den danske Stats Overhøjhed strækker sig nu langs hele den grønlandske Kyst, der er saa lang som fra Skagen og ned til Sicilien. Norpolens Naboer er fuldt og helt Borgere i den danske Koloni Grønland.

I Anledning af den formelle Overtagelse af Thule, som siden Knud Rasmussens Død har været administreret af ORS, Rich. Sand paa Boets Vegne (Overretssagføreren var i en Aarrække Koloniens juridiske Konsulent), stod der i Aftes Gny af Troldtrommer og Aandemanersange ud af danske Højtalere. Til Aandemanernes Sange føjede Grønlands Minister Th. Stauning sin trommebuldrende Røst, og den sidste af den Ekspedition, som fandt Kap Yorkeskimoerne, Verdens nordligste Beboere, fortalte om den Gang. I Toner, Digte, Lydhilleder og Taler fejredes Thule og Grønland.

Først og fremmest mindedes man ham, der var Konge af Thule, Polarnattens og Nordlysens Land: Knud Rasmussen. Kontorchef Oldendow i Grønlands Styrelse — der afslørede uanede Kilder af poetisk Sind og oratoriske Evner — skildrede „den literære Ekspedition“s Opdagelser i Kap Yorkdistriktet, og Kap York-Eskimoernes eventyrlige Udvikling fra primitivt Stenalderfolk til Fangere med Magasingeværer og bedste britiske Staalknive; alle Mellemlid sprunget over, Tusinder af Aars Udvikling i teknisk Henseende oplevet i een Menneskealder. Han skildrede videre Oprettelsen af Missionsstationen Nordstjernen, Knud Rasmussens og Peter Freuchens Handelsstation Thule, der blev Basis for de 7 Thuleekspeditioner, som skaffede Knud Rasmussen Verdens ubetingede Respekt og skabte ham Verdensberømmelsen.

Troldtrommen pr. Grammofonplader

Maleren, Grev Harald Moltke, ridsede op for Lytterne hele det strabadserende Togt mod Nord efter nye Mennesker, skildrede Jubelen, da man første Gang fandt Slædespor i Sneen, og Sorgen, da han selv, dødssyg, maatte køres frem til dem, liggende paa en Slæde. Han skildrede disse primitive Hedningers Hjertensgodhed, Aandemanerens Forsøg paa at helbrede ham, og Vennen Knud Rasmussen. Hele hans Tale var en Hyldest til den døde Ekspeditionskammerat, Thules Høvding.

Saa dunkede Troldtrommerne for Alvor — takket være Grammofonplader — og Grønlanderinden Fru Helene Frederiksen, hvis Bror er Præst i Thule, skildrede en Rejse fra Jakobshavn til et Sted mellem Upernivik og Thule, hvor Naturkræfterne hindrede Fort-

er, gav en Fornemmelse af, hvor langt hvid Mands Civilisation er trængt frem.

Paa fortræffeligt Dansk talte Redaktør Kristian Lyngé om sit grønlandske Blad, om den kulturelle og tekniske Udvikling i Grønland. Han tillagde Faareavlen større folkeopdragende Betydning end Fiskeriet, og ventede sig en Del af Minedrift og Konservesfabrikation. Gennem hans lille Foredrag gik sund national Stolthed, forenet med oprigtig Beundring og Taknemlighed overfor de Danske. Den omstridte „Lukkelov“ for Grønland kaldte han en Sikring for rolig og jævn Fremgang. Det maa have ærgret eventuelle norske Lyttere at høre.

Vi sørger for alt —

Den særlige Minister for Grønland hyldede tilsidst endnu engang Knud Rasmussen, hvis Koloniadministration var en saadan, at Overgangen til Statsdrift kan ske ganske umærkeligt. Og saa Direktør Dagaard Jensen blev hyllet af Statsministeren. Han er en Far, der har Rede paa alle Børnens Skæbne, sagde Stauning. Den danske Administration har til intet Omraade saa intim Tilknytning som til Grønland. Vi sørger for alt, fra Jordemoder til Mad, fra Radioudsendelser til Bøger. Grønland er betroet Danmark, det er en Ære for os, at Administrationen er human, beskyttende og sikrende. Vi hilser den nordligst beliggende Bebyggelse og dens Beboere og byder dem velkommen under Statens Administration!

Out.

ST. REGNEGADE 2. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:
Nationaltidende

skriver den **8 MAJ 1937**

Staten køber Thule for 400,000 Kr.

*Hobro Kommune stilles under delvis
Administration*

Finansudvalget tiltræder, at Stærekassen faar en Karnap

FINANSUDVALGET havde en travl Eftermiddag i Gaar. Kl. 14 begyndte et Møde, der varede i flere Timer, og i hvilket der blev truffet adskillige vigtige Beslutninger. For det første tiltraadtes Forsvarsministerens Forslag om *Forhøjelser af Soldaterlønnene*, endvidere fik Finansudvalget forelagt Resultatet af Statens Forhandlinger med afdøde Dr. Knud Rasmussens Efterladte om Statens Overtagelse af Thule-Stationen. Disse Forhandlinger er som tidligere meddelt blevet ført mellem Statsministeren og Indenrigsministeren samt Grønlands Styrelse paa den ene Side og Eksekutoren i Knud Rasmussens Bo, Overretssagfører Rud. Sand paa den anden Side.

Resultatet er blevet, at Staten overtager Stationen Thule i Kap York Distriktet for en Afstaaelsessum paa 400,000 Kr. Disse Penge skal dog langt fra alle falde paa een Gang, men udredes af Stationens aarlige Overskud, saaledes at Fru Dr. Knud Rasmussen faar 12,000 Kr. sikret hvert Aar i de første 5 Aar og derefter 6000 Kr. Resten af sin Levetid. Desuden skal Peter Freuchen, som var Knud Rasmussens Medejer af Thule-Stationens Handelsvirksomhed, have 3000 Kr. aarligt, og Frk. Emmy Langberg og enkelte andre, som var indsat i Dr. Knud Rasmussens Testamente, have en vis aarlig Sum.

Der oprettes et Vejkontor under Trafikministeriet

Foruden Thules Overtagelse tiltraadte Finansudvalget endvidere et af Trafikministeren forelagt Forslag om Oprettelse af et Vejkontor under Trafikministeriet. Dette Kontor skal først og fremmest beskæftige sig med de Vejsager, der er en Følge af Trafikministerens store Plan om særlige Vej- og Broarbejder til Beskæftigelse af de arbejdsløse, men løvrigt er Ministeriets Vejsager i de senere Aar blevet femdoblet, saaledes at der skulde være god Brug for til Stadighed at have et særligt „Vejdepartement“. Udgiften hertil

Fru Knud Rasmussen og Frk. Emmy Langberg, der begge faar Del i Pengene for Thule.

bliver foruden Anlægsudgifterne, der ikke er store, 9000 Kr. aarligt.

Hobro under delvis Administration

Hobro Kommune var ogsaa til Behandling i Finansudvalget i Gaar, og det var ikke for det godes Skyld. Kommunen, der som tidligere omtalt er i fortvivlede økonomiske Omstændigheder, saa fortvivlede, at de borgerlige Partier ikke rovede at stemme for Budgettet, har andraget om et ekstraordinært Tilskud. Indenrigsministeren indstillede til Finansudvalget, at Hobro fik bevilget smaa 50,000 Kr., mod at Kommunen til Gengæld fandt sig i, at dens Administration blev underkastet en særlig Undersøgelse samt en vis Kontrol fra Indenrigsministeriets Side.

Gevækst paa Stærekassen

Endelig tiltraadte Finansudvalget Undervisningsministerens Forslag om en Udbygning paa den vidtberømte Stærekasse, der hænger som en Forbindelseskasse mellem Det kgl. Teater og Statsradiofoniens Bygning. Stærekassens Udvækst eller Karnap, hvad man vil, skal rumme en ny stor Provesal og nogle mere tidssvarende Lokaler til Balletskolen.

Dette Forslag er tiltraadt af alle Partier med Undtagelse af Venstre.

Finansudvalget vil afholde endnu et Møde, inden Rigsdagen bliver hjemsendt den 15. Maj.

ST. REGNEGADE 2. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Ekstrabladet

8 MAJ 1937

skriver den

Thule —

EFTER lange og besværlige Forhandlinger, der har staaet paa lige siden Dr. Knud Rasmussens Død i December 1933, er der nu endelig truffet en Overenskomst, hvorefter Staten overtager Thule-Distriktet for en Sum af 400,000 Kr., der skal udredes i Form af aarlige Pensioner til Knud Rasmussens Enke, hans kvindelige Sekretær, hans juridiske Medhjælper og andre.

Det er Knud Rasmussens Ære, at han paa et Tidspunkt, hvor der sporede en vis amerikansk Interesse for det nordvestlige Grønland, sikrede denne Del af Landet for Danmark. Han sikrede den ganske vist i første Række for sig selv, idet Thule-Kolonien blev en glimrende Indtægtskilde ... De talmæssige Oplysninger om, hvad der er tjent paa Thule-Eskimoerne fra Koloniens Start i 1910 og til Dato, især i Aarene under Verdenskrigen, er ganske vist ikke Offentligheden bekendt, men man ved, at det er *mange* Penge — hvoraf en Del er gaaet til helt eller delvis at finansiere de navnkundige Thule-Ekspeditioner og Resten til Knud Rasmussen selv.

De senere Aar flød Indtægterne mindre rigeligt, samtidig med at der maatte gøres lidt mere for Thule-Eskimoerne. De kunde ikke i Længden stilles væsentlig daarligere med Hensyn til Skole- og Hospitalsvæsen o. s. v., end deres Landsmænd under Staten — og man maatte nu fra Statens Side ved flere Lejligheder lægge ud og skyde til, hvorved det stadig blev naturligare, at Staten udstrakte sit virkelige Magtomraade ogsaa til denne Del af Vestgrønland.

Med den Ordning, der nu er truffet — vel mere med en naturlig følelsesmæssig end en praktisk og forretningsmæssig Begrundelse — er *hele* Vestgrønland indbragt under Grønlands Styrelse. Kong Knuds lille Enevoldsrige eksisterer ikke mere, men Mindet om hans store og værdifulde Førsteindsats i Thule vil leve videre.

Derefter vender man naturligt Blikket mod Østgrønland og spørger, hvornaar der skal skabes ensartede Forhold i Øst og Vest?

I Øjeblikket ligger Tingene ret kaotisk i Østgrønland. Der er de to Kolonier: Angmagsalik og Scoresbysund, som Grønlands Styrelse tager sig af, men ellers er det meste af Kysten en Slags Ingenmandsland. Landet er nok dansk, men den ulyksalige Grønlands-traktat af 1924, som de Radikale allerede den Gang havde indført,

Sum af 400,000 Kr., der skal udredes i Form af aarlige Pensioner til Knud Rasmussens Enke, hans kvindelige Sekretær, hans juridiske Medhjælper og andre.

Det er Knud Rasmussens Ære, at han paa et Tidspunkt, hvor der sporedes en vis amerikansk Interesse for det nordvestlige Grønland, sikrede denne Del af Landet for Danmark. Han sikrede den ganske vist i første Række for sig selv, idet Thule-Kolonien blev en glimrende Indtægtskilde ... De talmæssige Oplysninger om, hvad der er tjent paa Thule-Eskimoerne fra Koloniens Start i 1910 og til Dato, især i Aarene under Verdenskrigen, er ganske vist ikke Offentligheden bekendt, men man ved, at det er *mange* Penge — hvoraf en Del er gaaet til helt eller delvis at finansiere de navnkundige Thule-Ekspeditioner og Resten til Knud Rasmussen selv.

De senere Aar flød Indtægterne mindre rigeligt, samtidig med at der maatte gøres lidt mere for Thule-Eskimoerne. De kunde ikke i Længden stilles væsentlig daarligere med Hensyn til Skole- og Hospitalsvæsen o. s. v., end deres Landsmænd under Staten — og man maatte nu fra Statens Side ved flere Lejligheder lægge ud og skyde til, hvorved det stadig blev naturligere, at Staten udstrakte sit virkelige Magtomraade ogsaa til denne Del af Vestgrønland.

Med den Ordning, der nu er truffet — vel mere med en naturlig følelsesmæssig end en praktisk og forretningsmæssig Begrundelse — er *hele Vestgrønland* indbragt under Grønlands Styrelse. Kong Knuds lille Enevoldsrige eksisterer ikke mere, men Mindet om hans store og værdifulde Førsteindsats i Thule vil leve videre.

Derefter vender man naturligt Blikket mod *Østgrønland* og spørger, hvornaar der skal skabes ensartede Forhold i Øst og Vest?

I Øjeblikket ligger Tingene ret kaotisk i Østgrønland. Der er de to Kolonier: Angmagsalik og Scoresbysund, som Grønlands Styrelse tager sig af, men ellers er det meste af Kysten en Slags Ingenmandsland. Landet er nok dansk, men den ulyksalige Grønlandstraktat af 1924, som de Radikale allerede den Gang advarede imod, skaber en jagt- og fangstmæssig Udnyttelse, der er i direkte Strid med den grønlandske Befolknings Interesser. Et Par norske og et dansk Fangstkompani opererer her og der — ingen af dem spinder Guld — og hele Tilstanden maa betegnes som *kunstig og unaturlig*.

Andre 400,000 Kr. vilde være givet godt ud, hvis man fik rensat Østgrønlandskysten — og kun satte erhvervmæssigt ind, hvor det — som ved Kryolitminen i det vestgrønlandske Ivigtut — viste sig, at der var *virkelige* økonomiske Muligheder.

Vestgrønland er nu blevet en Enhed — hvornaar bliver *hele* Grønland det? — Hvad enten Grønland skal holdes lukket som nu eller i Fremtiden aabnes i videre Omfang, er det naturligt, at der bliver ensartede Forhold i *alle* Dele af vor store, nordlige Koloni.

ST. REGNEGADE 2. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,985

Bladet:

Berlingske Tidende Aften.

skriver den 9 AUG 1935

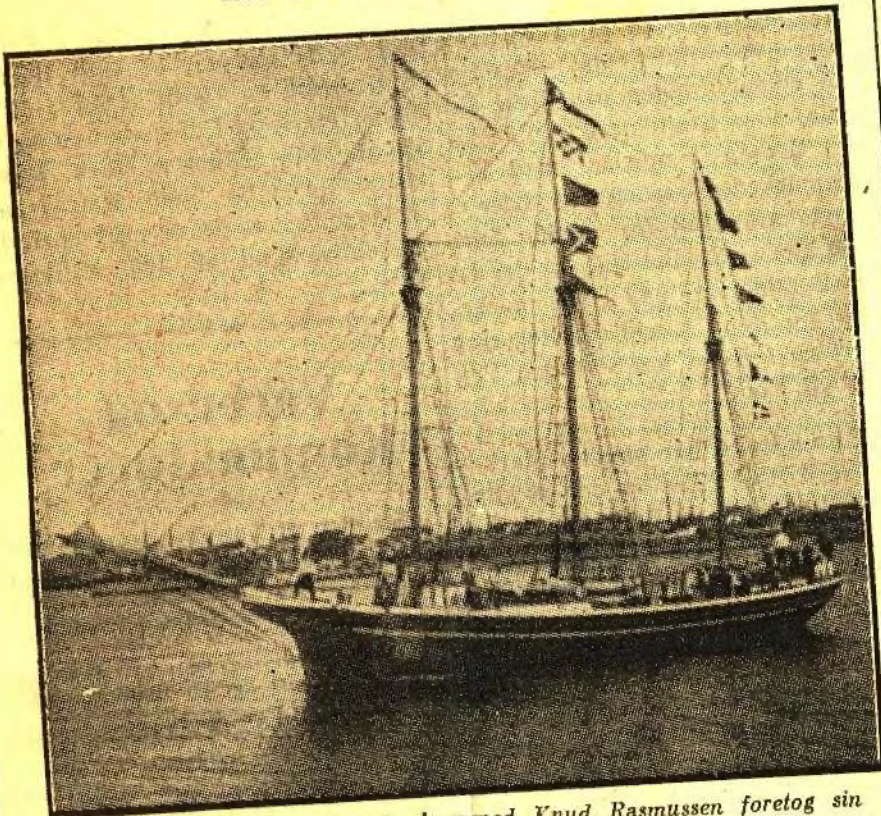

THULE-JUBILÆET I DAG

I DAG, DEN 19. AUGUST, er det 25 Aar siden, Dr. Knud Rasmussen anlagde Handelsstationen Thule i Nordgrønland ved North Star Bay, Nord for Kap York. Dagen indledes paa Bopladsen med en Gudstjeneste, og senere finder en Afsløring Sted af den 10 m høje Varde og en Mindesten, som ses paa ovenstaaende Billede. I Baggrunden selve Thule-Fjeldet. Uden om Mindestenen for den afdøde Forsker er nu rejst en Kreds af mindre Sten, og Skuret er selvfølgelig fjernet.

Da Thule-Stationen blev grundlagt

Et 25 Aars Minde

Kap Yorkskonnerten „Motor“, hvormed Knud Rasmussen foretog sin første Rejse til Thule.

Det er i Dag 25 Aar siden, at Knud Rasmussen med en lille Motorskonnert stod ud fra Frederikshavn for at grundlægge Thule-Stationen, hvorfra de senere saa betydningsfulde Ekspeditioner udgik. I nedenstaaende Artikel fortæller Frøken Michella Erichsen — en Datter af Knud Rasmussens Ven og Hjelper, Grosserer Chr. Erichsen — om Vanskelighederne ved at faa den lille Ekspedition finansieret.

I Dag for 25 Aar siden stod en lille 100 Tons Motorskonnert, pyntet med Vimpler og Flag, ud af Frederikshavn Havn. Det var herligt Solskinsvejr med høj Himmel og frisk Brise fra Syd. Om Bord paa Skuden var to unge Mænd, som havde et Maal for sig langt borte, højt mod Nord. Et stort Maal havde de sat sig, et vældigt Maal, og dog drømte maaske ingen af dem om, hvilke mægtige Kræfter de hermed satte i Bevægelse, hvilke Følger og hvilken Betydning denne deres Udfærd skulde faa — for Danmark, for Grønland og for Videnskaben, alle civiliserede Landes fælles og dyrebare Eje. De to unge Mænd var Knud Rasmussen og Peter Freuchen.

Knud Rasmussens Tanker havde dengang længe kredset om den lille, af ca. 200 Sjæle bestaaende, isolerede Eskimostamme oppe i det nordvestlige Hjørne af Grønland, de saakaldte Kap York Eskimoer. I Præstegaarden i Jakobshavn havde han som Barn rygtes hørt om disse fjerntboende, ukendte Stammefrænder, der levede, som deres Forfædre havde levet gennem Tusinder af Aar, og hvis Vaaben var af Sten.

I 1891 begyndte Peary sine Rejser i disse Egne, og de fortsattes gennem atten Aar. Han benyttede Stammens Folk til Hjælpere og Vejvisere paa sine Ekspeditioner, og han betalte dem for dette med Vaaben og Ammunition, med Knive, Tobak, Mel og Gryn. Herved vænnedes Eskimoerne til Brugen af vor Kulturs Frembringelser og blev efterhaanden afhængige deraf. Ogsaa Hvalfangere af forskellig Nationalitet færdedes i Farvandet deroppe, og det hændte, at det ikke blot var europæiske Varer, de bragte Eskimoerne, naar de tiltusket sig Ræve- og Bjørneskind, de førte ogsaa Sygdomme med sig, der ikke før var kendt.

I Knud Rasmussen havde, som vi alle véd, de to Racer — den danske og den eskimoiske — indgaaet en sjælden lykkelig Blanding. Han stod paa Højde med det bedste i dansk Kultur og var saa dansk som nogen, og dog var vist ingen Drivkraft stærkere i ham end den, der drog ham mod Nord. Et lille Folk deroppe kaldte paa sin Fører, og han led dets Kalden.

I 1905 besøgte han første Gang Kap York Eskimoerne og skrev om sit Møde med sine Stammefrænder en Bog, som — den alene

— skulde have bevaret hans Navn. I „Nye Mennesker“ naar fjerne Tiders Livsvisdom os gennem hans lysende Fortolkning.

Det stod ham klart, at han maatte staa disse Frænder bi i deres haarde Kamp for Tilværelsen, prisgivne, som de nu var, tilfældige rejsendes Forgødtbefindende. Men han var endnu en ung Mand og havde ikke tjent sine Sporer, og det, han vilde, forstod kun faa.

Sagen tilspidsedes, da det i 1909 forlød, at Nordmanden Otto Sverdrup havde Planer om at grunde en Fangststation ved Kap York, der, som andre Fangststationer, blot havde en mulig stor Gevinst paa sit Program.

Knud Rasmussen lærte paa dette Tidspunkt Peter Freuchen at kende — en ung Mand, der studerede Medicin, og for hvem dette Møde blev afgørende for Livet. Han forlod alle Studier og gik ind for Knud Rasmussens Plan og blev ham senere en uvurderlig Støtte i Arbejdet deroppe. Sammen lagde de nu Hovederne i Blod.

Knud Rasmussens Plan var den, blandt Kap York Eskimoerne at grundlægge en dansk Handelsstation til Udveksling af Varer, saadan at Eskimoerne fik de Ting, de nu ikke længere kunde undvære, og til Gengæld skulde levere Skind af deres Fangst til fastsatte Priser. Saa langt saa jo Planen ud som saa mange andre Planer, men det geniale ved Knud Rasmussens Plan var det, at denne Udveksling, som, naar Skindene solgtes paa de store Verdensmarkeder, kunde formodes at give et rundeligt Overskud, foruden at gavne Eskimoerne og føre dem ind under dansk Flag, tillige skulde danne økonomisk Grundlag for videnskabelige Forskninger i disse Egne, ligesom Stationen skulde kunne være Basis for Ekspeditioner og yde Ly til Overvintring.

Knud Rasmussen havde ikke meget Held med at vække Interesse for sin Sag paa højere Steder. Indenrigsministeriet, hvorunder Grønlands Styrelse dengang sorterede, vilde end ikke sige god derfor, og uden dette var Penge ikke til at skaffe. Man læste hans Redegørelse flygtigt igennem, saa, at der stod noget om „Søkongen“ (en lille Alkefugl i Fjældene deroppe), mente, det var Lyrik og Amme- stuefortællinger og lagde Redegørelsen hen.

Det var i Forsommeren 1910. Da skete der, som adskillige Gange før og senere i Knud Rasmussens Liv — hvad man kunde kalde et Mirakel! En nær Ven af ham, der var glødende begejstret for hans Plan, talte en Dag hans Sag for min Fader, Grosserer Christian Erichsen. Det var en Mand, der alle Dage kunde finde paa Raad. Selv havde han ingen Kapital at tilbyde, men „Vi vil forsøge at skrive til Adam Biering“, sagde han, „bed Knud Rasmussen lægge sine Planer frem for ham i en Skrivelse!“ Hvem var da Adam Biering? En Pioner for dansk Foretagsomhed langt mod Øst, et Menneske, der tjente mange Penge ved Naftaboring ved det kaspiske Hav, men aldrig havde glemt sit Fædreland, en Mand, der vist al-

til Telefonen, det var København, som kaldte. Gæsterne blev tavse, man ventede spændt. Døren gik op, og Knud Rasmussen kom ind igen, bleg, bevæget. Det var min Fader, som havde ringet, der var just kommet Telegram fra Adam Biering, som med en stor Gestus bevilgede den første fornødne Kapital til Foretagendet, 20,000 Kr.

Man fik travlt med at komme til Byen. Ja, Travlheden blev i det hele stor! Nu skulde alt ske. Skib skulde købes, Instrumenter anskaffes, Varer bringes om Bord.

Den 13. Juli forlod Knud Rasmussen uden stort Rabalder København og rejste i en 3. Kl.s Kupé op igennem Jylland. Imedens gik Peter Freuchen med Skuden til Frederikshavn, hvor man mødtes. Her tog saa Udfarten sin Begyndelse den 17. Juli 1910. Mere enkelt kunde det ikke være, to Mennesker stod paa Stranden og viftede Farvel.

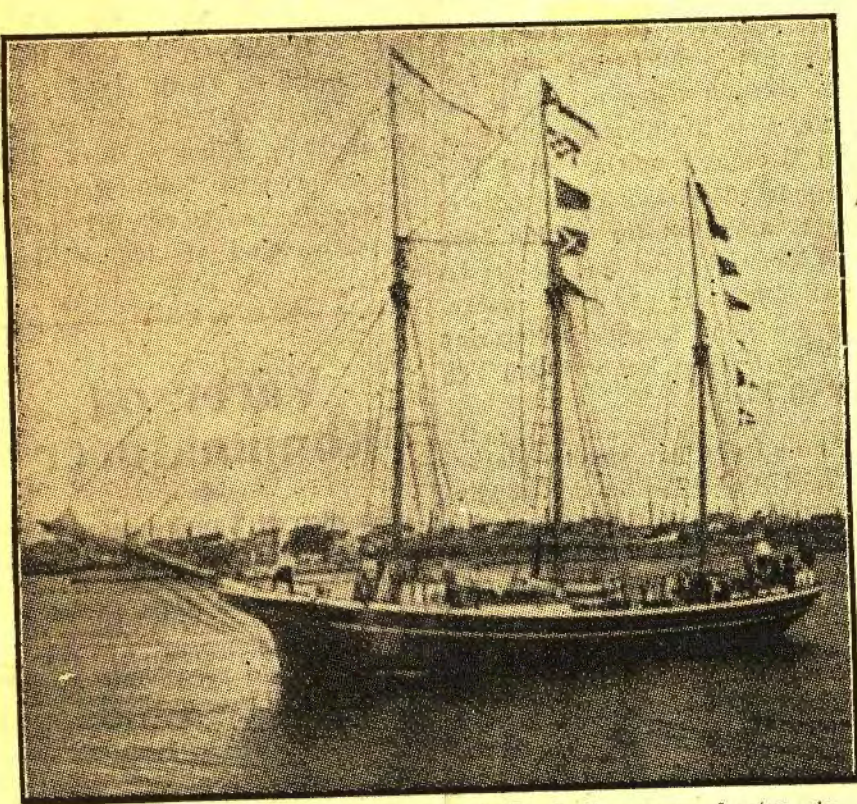
Planen lykkedes, Stationen startedes og førtes gennem de første vanskelige Aar, takket være Knud Rasmussens og Peter Freuchens Udholdenhed og Dygtighed — og ikke mindst deres gode Humør! Stationen fik Navnet Thule — det yderste Nord — og dette Navn er senere flojet over Verden. Ekspeditionerne tog deres Begyndelse og kastede Glans over Danmark. Knud Rasmussen drog sit Slædespor, med Thule som Udgangspunkt, til de fjerneste Stammer, længst mod Vest, paa Alaskas Kyst. Uvurderlige Skatte bragte han hjem til vort Museum, og det skyldes Thuleekspeditionerne, at vort Land nu er det førende paa Eskimoforskningens Omraade.

Fem og tyve Aar er gaaet. Knud Rasmussen lever ikke mere iblandt os, men hans Aand lyser bestandig. Stationen ved Kap York er nu et Samfund med Læge og Præst, Sygeplejerske og Bestyrer. Eskimoerne lever vel, og Befolkningen er i Tiltagende, og naar Staten nu, om antagelig ikke saa længe, overtager Driften, er alt Pionerarbejde allerede gjort og alt lagt tilrette.

Da vor Sag i 1932 førtes frem i Haag, var Knud Rasmussen Grønlandernes Talsmand. Men han var mere end det. Ham skyldtes det, at ogsaa Kap York var dansk, at hele Grønland kunde kaldes dansk, og at derfor Dommen blev som den blev.

I Tillid til den unge Forskers Evner og i en mærkelig og rigtig Forudfølelse af, at det var selve Danmarks Sag det gjaldt, traadte to behjertede Mænd til, da alt syntes umuligt. Det er ikke uden Grund, at deres Navne er fæstet til Kortet over de arktiske Egne.

Michella Erichsen.

Kap Yorkskonnerten „Motor“, hvormed Knud Rasmussen foretog sin første Rejse til Thule.

Det er i Dag 25 Aar siden, at Knud Rasmussen med en lille Motorskonnert stod ud fra Frederikshavn for at grundlægge Thule-Stationen, hvorfra de senere saa betydningsfulde Ekspeditioner udgik. I nedenstaaende Artikel fortæller Frøken Michella Erichsen — en Datter af Knud Rasmussens Ven og Hjælper, Grosserer Chr. Erichsen — om Vanskelighederne ved at faa den lille Ekspedition finansieret.

I Dag for 25 Aar siden stod en lille 100 Tons Motorskonnert, pyntet med Vimpler og Flag, ud af Frederikshavn Havn. Det var herligt Solskinsvejr med høj Himmels og frisk Brise fra Syd. Om Bord paa Skuden var to unge Mænd, som havde et Maal for sig langt borte, højt mod Nord. Et stort Maal havde de sat sig, et vældigt Maal, og dog drømte maaske ingen af dem om, hvilke mægtige Kræfter de hermed satte i Bevægelse, hvilke Følger og hvilken Betydning denne deres Udfærd skulde faa — for Danmark, for Grønland og for Videnskaben, alle civiliserede Landes fælles og dyrebare Eje. De to unge Mænd var Knud Rasmussen og Peter Freuchen.

Knud Rasmussens Tanker havde dengang længe kredset om den lille, af ca. 200 Sjæle bestaaende, isolerede Eskimostamme oppe i det nordvestlige Hjørne af Grønland, de saakaldte Kap York Eskimoer. I Præstegaarden i Jakobshavn havde han som Barn rygtes hørt om disse fjerntboende, ukendte Stammefrænder, der levede, som deres Forfædre havde levet gennem Tusinder af Aar, og hvis Vaaben var af Sten.

I 1891 begyndte Peary sine Rejser i disse Egne, og de fortsattes gennem atten Aar. Han benyttede Stammens Folk til Hjælpere og Vejvisere paa sine Ekspeditioner, og han betalte dem for dette med Vaaben og Ammunition, med Kni-ve, Tobak, Mel og Gryn. Herved vænnedes Eskimoerne til Brugen af vor Kulturs Frembringelser og blev efterhaanden afhængige deraf. Ogsaa Hvalfangere af forskellig Nationalitet færdedes i Farvandede deroppe, og det hændte, at det ikke blot var europæiske Varer, de bragte Eskimoerne, naar de tiltuskede sig Ræve- og Bjørneskind, de førte ogsaa Sygdomme med sig, der ikke før var kendt.

I Knud Rasmussen havde, som vi alle véd, de to Racer — den danske og den eskimoiske — indgaaet en sjælden lykkelig Blanding. Han stod paa Højde med det bedste i dansk Kultur og var saa dansk som nogen, og dog var vist ingen Drivkraft stærkere i ham end den, der drog ham mod Nord. Et lille Folk deroppe kaldte paa sin Fører, og han lød dets Kalden.

I 1905 besøgte han første Gang Kap York Eskimoerne og skrev om sit Møde med sine Stammefrænder en Bog, som — den alene

og det, han vilde, forstod kun faa. Sagen tilspidsedes, da det i 1909 forlød, at Nordmanden Otto Sverdrup havde Planer om at grunde en Fangststation ved Kap York, der, som andre Fangststationer, blot havde en mulig stor Gevinst paa sit Program.

Knud Rasmussen lærte paa dette Tidspunkt Peter Freuchen at kende — en ung Mand, der studerede Medicin, og for hvem dette Møde blev afgørende for Livet. Han forlod alle Studier og gik ind for Knud Rasmussens Plan og blev ham senere en uvurderlig Støtte i Arbejdet deroppe. Sammen lagde de nu Hovederne i Blod.

Knud Rasmussens Plan var den, blandt Kap York Eskimoerne at grundlægge en dansk Handelsstation til Udveksling af Varer, saadan at Eskimoerne fik de Ting, de nu ikke længere kunde undvære, og til Gengæld skulde levere Skind af deres Fangst til fastsatte Priser. Saa langt saa jo Planen ud som saa mange andre Planer, men det geniale ved Knud Rasmussens Plan var det, at denne Udveksling, som, naar Skindene solgtes paa de store Verdensmarkeder, kunde formodes at give et rundeligt Overskud, foruden at gavne Eskimoerne og føre dem ind under dansk Flag, tillige skulde danne økonomisk Grundlag for videnskabelige Forskninger i disse Egne, ligesom Stationen skulde kunne være Basis for Ekspeditioner og yde Ly til Overvintring.

Knud Rasmussen havde ikke meget Held med at vække Interesse for sin Sag paa højere Steder. Indenrigsministeriet, hvorunder Grønlands Styrelse dengang sorterede, vilde end ikke sige god derfor, og uden dette var Penge ikke til at skaffe. Man læste hans Redegørelse flygtigt igennem, saa, at der stod noget om „Søkongen“ (en lille Alkefugl i Fjældene deroppe), mente, det var Lyrik og Amnestuefortællinger og lagde Redegørelsen hen.

Det var i Forsommeren 1910. Da skete der, som adskillige Gange før og senere i Knud Rasmussens Liv — hvad man kunde kalde et Mirakel! En nær Ven af ham, der var glødende begejstret for hans Plan, talte en Dag hans Sag for min Fader, Grosserer Christian Erichsen. Det var en Mand, der alle Dage kunde finde paa Raad. Selv havde han ingen Kapital at tilbyde, men „Vi vil forsøge at skrive til Adam Biering“, sagde han, „bed Knud Rasmussen lægge sine Planer frem for ham i en Skrivelse!“ Hvem var da Adam Biering? En Pioner for dansk Foretagsomhed langt mod Øst, et Menneske, der tjente mange Penge ved Naftaboring ved det kaspiske Hav, men aldrig havde glemt sit Fædreland, en Mand, der vist aldrig nogensinde før havde hørt Knud Rasmussens Navn.

Knud Rasmussen skrev og forklarede, og Brevet gik til Kaukasus med en varm anbefaling fra min Fader.

Man var allerede naaet nogle Dage hen i Juni, og Midten af Juli var aller sidste Frist for Afsejling, hvis man ikke skulde bli-

Byen. Ja, Travlheden blev i det hele stor! Nu skulde alt ske. Skib skulde købes, Instrumenter anskaffes, Varer bringes om Bord.

Den 13. Juli forlod Knud Rasmussen uden stort Rabalder København og rejste i en 3. Kl.s Kupé op igennem Jylland. Imedens gik Peter Freuchen med Skuden til Frederikshavn, hvor man mødtes. Her tog saa Udfarten sin Begyndelse den 17. Juli 1910. Mere enkelt kunde det ikke være, to Mennesker stod paa Stranden og viftede Farvel.

Planen lykkedes, Stationen startedes og førtes gennem de første vanskelige Aar, takket være Knud Rasmussens og Peter Freuchens Udholdenhed og Dygtighed — og ikke mindst deres gode Humør! Stationen fik Navnet Thule — det yderste Nord — og dette Navn er senere fløjet over Verden. Ekspeditionerne tog deres Begyndelse og kastede Glans over Danmark. Knud Rasmussen drog sit Slædespor, med Thule som Udgangspunkt, til de fjerneste Stammefrænder, længst mod Vest, paa Alaskas Kyst. Uvurderlige Skatte bragte han hjem til vort Museum, og det skyldes Thuleekspeditionerne, at vort Land nu er det førende paa Eskimoforskningens Omraade.

Fem og tyve Aar er gaaet. Knud Rasmussen lever ikke mere iblandt os, men hans Aand lyser bestandig. Stationen ved Kap York er nu et Samfund med Læge og Præst, Sygeplejerske og Bestyrer. Eskimoerne lever vel, og Befolkningen er i Tiltagende, og naar Staten nu, om antagelig ikke saa længe, overtager Driften, er alt Pionerarbejde allerede gjort og alt lagt tilrette.

Da vor Sag i 1932 førtes frem i Haag, var Knud Rasmussen Grønlandernes Talsmand. Men han var mere end det. Ham skyldtes det, at ogsaa Kap York var dansk, at hele Grønland kunde kaldes dansk, og at derfor Dommen blev som den blev.

I Tillid til den unge Forskers Evner og i en mærkelig og rigtig Forudfølelse af, at det var selve Danmarks Sag det gjaldt, traadte to behjertede Mænd til, da alt syntes umuligt. Det er ikke uden Grund, at deres Navne er fæstet til Kortet over de arktiske Egne.

Michella Erichsen.

7 Des. 1931.

Danmark tiltar sig politimyndighet i Nordvest-Grønland.

Omraadet ligger utenfor det som har været anerkjent som dansk suverenitetsomraade.

Kjøbenhavn, 5. desbr.

Det er idag offentliggjort følgende meddelelse:

Ved beskikkelse av 30. november har ministeren for sjofart og fiskeri bemyndiget dr. philos. Knud Rasmussen til inntil videre aa representere den danske stat og vareta dens funksjoner i Kapp York-distriktet i Nord-Grønland, saaledes at han skal være beføiet til aa utøve politimyndighet og til for øvrig aa utføre de hverv som i almindelighet paaligger øvrigheten og til i ekstraordinære tilfelle aa træffe saadanne foranstaltninger som maatte anses nødvendige — alt i overensstemmelse med de nærmere bestemmelser som maatte bli fastsatt av ministeren eller av direktøren for Grønlands styre hvis anvisninger han for øvrig er pliktig til aa følge.

*

N. T. B. har forelagt oven-

staaende for dosent Hoel som opplyser, at Kapp York-distriktet — der som bekjent ligger i Nordvest-Grønland — ligger utenfor det omraade som har været anerkjent som dansk suverenitetsomraade og utenfor det grønlandske handelsmonopols omraade. Det finnes 2—300 eskimoer der, og det er opprettet en handelsstasjon. Denne har været ledet av dr. Knud Rasmussen, og alt samkvem med stasjonen og all handel har været besørget av ham. Til det bruk har man et eget skib som hvert aar bringer stasjonen tilførsler og henter fangsten. Det har saaledes været et slags privat handelsforetagende. I dette synes det efter Kjøbenhavner-telegrammet aa dømmes aa skulle skje en forandring, i hvilken utstrekning er ikke godt aa si efter de foreliggende opplysninger.

Natocum

7 Dec. 1931.

Danmark tiltar sig politimyndighet i Nordvest-Grønland.

Omraadet ligger utenfor det som har været anerkjent som dansk suverenitetsomraade.

Kjøbenhavn, 5. desbr.

Det er idag offentliggjort følgende meddelelse:

Ved beskikkelse av 30. november har ministeren for sjøfart og fiskeri bemyndiget dr. philos. Knud Rasmussen til inntil videre aa representere den danske stat og vareta dens funksjoner i Kapp York-distriktet i Nord-Grønland, saaledes at han skal være beføiet til aa utøve politimyndighet og til for øvrig aa utføre de hverv som i almindelighet paaligger øvrigheten og til i ekstraordinære tilfelle aa trefte saadanne foranstaltninger som maatte ansees nødvendige — alt i overensstemmelse med de nærmere bestemmelser som maatte bli fastsatt av ministeren eller av direktøren for Grønlands styre hvis anvisninger han for øvrig er pliktig til aa følge.

*

N. T. B. har forelagt oven-

staaende for dosent Hoel som oplyser, at Kapp York-distriktet — der som bekjent ligger i Nordvest-Grønland — ligger utenfor det omraade som har været anerkjent som dansk suverenitetsomraade og utenfor det grønlandske handelsmonopols omraade. Det finnes 2—300 eskimoer der, og det er opprettet en handelsstasjon. Denne har været ledet av dr. Knud Rasmussen, og alt samkvem med stasjonen og all handel har været besørget av ham. Til det bruk har man et eget skib som hvert aar bringer stasjonen tilførsler og henter fangsten. Det har saaledes været et slags privat handelsforetagende. I dette synes det efter Kjøbenhavner-telegrammet aa domme aa skulleskje en forandring, i hvilken utstrekning er ikke godt aa si efter de foreliggende oplysninger.

Dagmar Ny Lides

6 Des. 1931

ler

15 Øre

Knud Rasmussen Politimyndighed i Kap York.

En Klarlæggelse af For- holdet i Kap York- Distriktet.

DR. Knud Rasmussen har, som det vil vides, i en Aarrække haft omfattende Interesser i Kap York-Distriktet i det nordlige Grønland, hvor han for saa vidt har været en Konge og en Høvding i sit Rige. Nogen rigtig klar forvaltningsretlig Ordning har der imidlertid indtil Dato ikke været paa Knud Rasmussens Funktion som Repræsentant for den danske Stat.

Efter at Dr. Lauge Koch — og siden de af ham delegerede Personer — har faaet Politimyndigheden i Østgrønland, falder det imidlertid ganske naturligt, at ogsaa Knud Rasmussen faar en saadan Myndighed i de Egne, hvor han faktisk er den bestemmende, og hvor den danske Stat ikke har nogen permanent Repræsentation.

Udenrigsministeriet har derfor i Gaar udsendt en officiel Meddelelse om, at Dr. Knud Rasmussen er blevet bemyndiget til at optræde paa Statens Vegne.

Meddelelsen har følgende Ordlyd:

Ved Beskikkelse af 30. November har Ministeriet for Søfart og Fiskeri bemyndiget Dr. phil. Knud Rasmussen til indtil videre at repræsentere den danske Stat samt varetage dennes Funktioner i Kap York-Distriktet i Nordgrønland, saaledes at han skal være beføjet til at udøve Politimyndigheden og til iøvrigt at udføre de Øvrigheden i Almindelighed paahvilende Hverv samt i overordentlige Tilfælde at træffe saadanne Foranstaltninger, som maatte skønnes nødvendige, alt i Overensstemmelse med de nærmere Bestemmelser, der maatte blive fastsat af Ministeren for Søfart og Fiskeri eller af Direktøren for Grønlands Styrelse, hvis Anvisninger han iøvrigt er pligtig at følge.

Dr. Knud Rasmussen faar Politimyndighed i Thule-Distriktet.

Den bestaaende Ordning af Forhol- dene faar herigen- nem sin Stadfæstelse

I Aftes udsendtes gennem Ritzaus Bureau følgende officielle Meddelelse:

Ved Beskikkelse af 30. November har Ministeriet for Søfart og Fiskeri bemyndiget Dr. phil. Knud Rasmussen til indtil videre at repræsentere den danske Stat samt varetage dennes Funktioner i Kap York Distriktet i Nordgrønland, saaledes at han skal være beføjat til at udøve Politimyndighed og til i øvrigt at udføre de Øvrigheden i Almindelighed paahvilende Hverv samt i overordentlige Tilfælde at træffe saadanne Foranstaltninger, som maatte skønnes nødvendige, alt i Overensstemmelse med de nærmere Bestemmelser, der maatte blive fastsat af Ministeren for Søfart og Fiskeri eller af Direktøren for Grønlands Styrelse, hvis Administration han i øvrigt er pligtig at følge.

Direktør Daugaard-Jensen om Nyordningen.

Hvorledes er denne Meddelelse at forstå? spurgte vi i Aftes Direktøren for Grønlands Styrelse, Hr. Daugaard-Jensen.

— Den betyder, at den Ordning af Forholdene, der har været etableret deroppe siden 1909 af Dr. Knud Rasmussen, nu har faaet Statens officielle Stadfæstelse. Tiden var nu inde, da en saadan Autorisering af det bestaaende Styre maatte anses for betimelig og paakrævet — — — men i Realiteten forbliver det som før, blot med den Forskel, at Ordningen af Distriktets Administration saaledes som den selvstændigt er blevet sat i Værk af Dr. Rasmussen, nu har faaet sin officielle Godkendelse.

Samtale med Thule- Bestyreren.

Yderligere satte vi os i Forbindelse med Bestyreren af Thule-Distriktet, Hr. Hans

Fortættets Side 11.

Knud Rasmussen og Thule-Distriktet.

Fortsat fra Forsiden.

Nielsen, der for Tiden er herhjemme paa Besøg.

— Saa vil De vel faa overdraget denne Politimyndighed? spørger vi ham. Dr. Knud Rasmussen opholder sig jo ikke til Stadighed i Thule og maa jo have en Stedfortræder ogsaa for saa vidt de nye Værdighed angaar?

— Herom vil jeg nødig udtale mig —

— svarer Hr. Hans Nielsen, men forklarer os i øvrigt, at den daglige Administration deroppe er i Hænderne paa Fangerraadet, der bestaar, foruden af Hans Nielsen selv, af tre Eskimoer og af Præsten og Lægen. Det er meget sjældent, forklarer han, at der indtræffer Tilfælde, som kan paakræve politimæssig Indgriben, saa i Praksis faar Nyordningen ingen videre Betydning, men udadtil vil den naturligvis nok faa det.

— Hvem er Deres Stedfortræder, nu, da De er herhjemme paa Orlov?

— Det er Vestgrønlænderen Isak Christiansen.

— Vil han nu blive udstyret med Politimyndighed indtil De vender tilbage?

— Nej, det bliver der næppe Tale om —

— — men jeg véd forøvrigt ikke noget om det. Her maa De virkelig henvende Dem til Dr. Knud Rasmussen. (Hvem vi desværre ikke kunde træffe i Aftes.)

Thule er saa stort som Danmark.

Thule er beliggende i det nordøstlige Hjørne af Grønland og er den Del af Grønland, der ligger nærmest den amerikanske Kyst. Det grænser ud til Smith Sund og til Kane-Bassin, der er en Udvidelse af Smith Sund. Det beboede Omraade strækker sig fra noget Syd for Kap York op til Eta, der ligger ved Kap Alexander. — Hele Distriktet er paa Størrelse med Danmark, og der bor i alt 300 Polareskimoer, deraf de 50 ved selve

Handelsstationen Thule, der er Distriktets Center og Sædet for baade Bestyrer, Læge og Præst — — og her er Kirke, Sygehus og Butikken. Længere oppe mod Nord er der etableret en lille Handelsfilialstation, der bestyres af en Vestgrønlænder, og hvor der er en mindre Forsyning af Handelsvarer.

Da Knud Rasmussen kom til Thule.

Det var i 1903, at Dr. Knud Rasmussen i Følge med Mylius-Erichsen og Maleren Grev Harald Moltke første Gang kom til Thule, og det stod ham straks klart, at Befolkningen, sin store Primitivitet til Trods, var blevet meget afhængig af Tilførsel ude fra. — Peary, der flere Aar forinden havde været i Thule,

Dr. Knud Rasmussen.

havde nemlig fuldstændig omkalfatret Polareskimoernes Levevis derigennem, at han havde aakøbt dem saa at sige alt, hvad de havde af gammeldags Fangstredskaber og erstattet dem med moderne Vaaben. Det var af Interesse for den gamle Eskimokultur, at han samlede alle disse gamle Sager, som han saa lod tilgaa de amerikanske Museer. Geværerne og de andre moderne Vaaben, Polareskimoerne gennem ham var blevet udstyret med, havde gjort dem afhængige af Ammunitionstilførsel.

Dr. Knud Rasmussen fik, da han senere igen kom til Thule, Ministeriets Tilladelse til at anlægge en Station deroppe og organiserede saa Handelen med Polareskimoerne ligesom hele deres Eksistensvilkår med overlegen Dygtighed, og blev paa den Maade Skaberen af Thule i den Skikkelse, hvori det Land nu fremtræder — og det er en lykkelig og livsglad Befolkning, der bebor Thule, takket være Dr. Knud Rasmussens Ledelse og store menneskelige Egenskaber.

Beringstrædet

1 Dec. 1931.

hendes Navn eller hendes Forhold, for Ægtefolk.

stort og grundigt Arbejde, der blev værende Procesreforms-Kommissio

Femte Thuleexpeditionens videnskabelige Resultater

Af Professor
William Thalbitzer.

Med Udgang fra Knud Rasmussens nye store Værk om Netsilik Eskimoerne — et af de videnskabelige Resultater af den femte Thule-Ekspedition — giver Professor Thalbitzer en Oversigt over denne Ekspeditionens Betydning.

Knud Rasmussen:

I. Intellectual Culture of the Iglulik Eskimos. Report of the Fifth Thule Expedition 1921—24. Vol. VII, no. 1. (Gyldendal, Nordisk forlag 1929.)

II. Intellectual Culture of the Caribou Eskimos (Iglulik and Caribou Eskimo Texts). Vol. VII, no. 2—3. (1930.)

III. The Netsilik Eskimos (1931).

DET er omtrent 25 år siden, at undertegnede her i bladet anmeldte Knud Rasmussens første bog: *Nye Mennesker* (Kap Yorkeskimoerne). Da var Kn. Rasmussen en ny mand i litteraturen, og de nye mennesker var en lille gruppe indenfor Grønlands grænser, gemt og glemt i det allernordligste. Allerede dengang våg-

nede planen i ham om engang at trænge videre ud gennem eskimofolkets „mørke fastland“, stadig til nye mennesker. Det var formålet med den 5te Thuleexpedition 1921—24, som Knud Rasmussen ledede, og under hvilken han paa hundeslæde foretog den søventyrlige rejse fra Hudsonsbugtens vestkyst langs Nordkanada til Beringstrædet. Derom gav han os et par år efter sin hjemkomst en prægtig skildring i den store bog: *Fra Grønland til Stillehavet*.

Nu følger slag i slag de videnskabelige resultater i et stort anlagt, 12 binds værk, der udkommer på engelsk, men trykt i København og på dansk forlag. Værket skal ifølge pla-

nen omfatte ekspeditionsberetningen: topografi; geologi; botanik; zoologi; antropologi; lingvistik; arkæologi og etnologi. Store partier derav er allerede udkommet. K. Birket-Smith har givet en fremstilling af rensdyreskimoernes materielle og sociale kultur samt en 500 ord omfattende ordliste over en del af deres sprog. Therkel Mathiassen har beskrevet central-eskimoernes og vesteskimoernes arkæologi, hvorved han er kommet den store *Arktisk-Kanadiske Ekspedition* arkæologer i forkøbet. Knud Rasmussen selv er for tre år siden gået i gang med etnologien: tre store bøger, der bugner af eskimoiske folkeligheder og av lysende skildringer fra de centraleskimoiske stammers mærkelige samfund, er det glimrende resultat, som nu foreligger.

Ilden synes aldrig slukket på Knud Rasmussens forfatteresse, så længe han opholder sig i Danmark. Ind imellem de ovennævnte store værker har han fået tid til at frembringe små perler som *Festens Gave* og *Snehytens Sange*. Hans bøger kaster glans over det danske bogmarked — hvorfra de går verden over. De er fint og festligt udstyret, ledsaget av

mange ejendommelige illustrationer, både portrætter av kostbart pelsklædte eskimoer, ændemanere, storfangere, høvdinger med kvinder og børn, og eskimotegninger, deriblandt forbygende eskimokort i mængde. Hvem kan læse Knud Rasmussens skildringer uden at mærke den begejstring og fart, hvormed de er skrevet, begejstringen i frembringelsens øjeblikke, der også griber læseren. Alligevel aner man, at højdepunktet ligger i oplevelsernes herlighed. Man føres op til de store vidder for slædeturene, med i farten på de åbne linjer, midt ind i handlingernes farernes og vandringeres øjeblikke. Deroppe blev hans værk undfanget — det udsprang av samarbejdet mellem ham og eskimoerne, disse hans egne åndsfrænder, et folk, der kalder sig selv *inuit*, det vil sige mennesker *par excellence*. Da føler vi med ham, som blev voksen mellem nordpolens naboer, en glæde og taknemmelighed over den skæbne, der førte ham fra den lille vrå i Diskobugten, hvor han blev født, ud i den store verden til fuldførelsen av sine ungdomsdrømme og til de store målbevidste planer.

Disse bøger om de lidet kendte kyst-

1 Dec. 1931.

III. Byen 3557, Skanderborg 31 — v. Jorcks Pass. — 1. 2. — 4. Jan. Beg. 4 Ugers Formid. og 2 Mdr.s Aftenkursus i fin Mad. 4 Mdr.s Begynder-Aftenh. — Progr. send.

og indlandseskimoer, de såkaldte *centraleskimoer* mellem Hudsonsbugten og Alaska, er enestående og glimrende. I dem er disse menneskers ældgamle kultur reddet over i forfatter-sjælens spejl og gemt hen for eftertiden. Uden forfatterens indsats på den farefulde rejse vilde de fleste av disse folkeminder, sagn, myter, småfortællinger og digte, altså den arktiske poesi og hele eskimosamfundets indre liv (særlig i de egne) sandsynligvis være gået i forglemmelse eller rettere, aldrig være opdaget. Eller er dette for meget sagt? Enhver eskimoforsker veed, at der er andre etnologer, som har foretaget indsamlinger av sagn og *etnografika* før Knud Rasmussen og hans medarbejdere. Jeg må nævne de amerikanske forfattere *Franz Boas*, *V. Stefánsson* og *Diamond Jenness*, som i deres bøger alle har øst av tildels de samme kilder. Men forskellen er følelig. Resultaterne av den 5te Thule-expedition, som de fremtræder i de danske forfatters bøger, har noget over sig eller i sig, som stiller dem i et højere plan: den lykkelige opfattelse, den dybere forståelse, de varme toner i farvernes blanding og de lange per-

spektiv i linjerne. Det er det danske islat. Vor kulturhistoriske og sproglige Grønlandsforskning, der blev indledet for 200 år siden av Egede og flere av de tidlige missionærer (*H. C. Glahn*; *O. Fabricius*) og videreført av mænd som *Rink* og *Gustav Holm*, har dannet skole i vor tid. *H. P. Steensby* var en av grundlæggerne.

Når eskimoerne er blevet så populære som de er, skyldes det især sådanne mænd som *Knud Rasmussen*, måske i første linje ham, fordi han mere end nogen anden av dem, der skriver om det arktiske folk, repræsenterer dette og kan tale på deres vegne. Der har ganske vist før i geografens historie været perioder, da disse nordligste mennesker på kloden hyppigt blev omtalt, og da de forholdt sig var ligeså „populære“ som nu. De islandske sagaer og annaler udbredte rygtet om *skrællingerne*, det var i virkeligheden eskimoerne i Grønland og i Amerika, der dermed for første gang blev introduceret. Hos de gamle middelalderlige geografer efter *Claudius Clavus*, den første danske kartograf, blev de omtalt som pygmæer. De jesuitiske franske missionærer ved Sankt Laurensfloden i

Kanada (16de—17de århundrede) gav dem det nu gængse Navn *Esquimaux*, men oprindeligt synes de at ha kaldt dem *Excomminguois*. Navnet blev optaget av de engelske opdagere og stavet *Eskimo* (ens i ental og flertal, med udtale som på fransk). Den mystik, der knyttede sig til navnet, holdt sig længe og blev vel først brudt, da Hans og Paul Egedes skrifter blev oversat på tysk, fransk, engelsk, hollandsk og tilførte den store verden fyldigere oplysninger fra Grønland. Også Franklin-expeditionerne i forrige årh. bragte ofte eskimoernes navn på tale. Men hvad eller hvor meget vidste man om dem? En mængde misforståelser løb stadig rundt, og hvad man vidste var endnu meget begrænset og tilfældigt. Anderledes med de ovenfor nævnte amerikanske etnologers arbejder og visse Alaskaforskere som *Murdoch* og *E. W. Nelson's*. Disse mænd har gjort eskimoerne i Alaska og Kanada til deres speciale og gennem deres undersøgelser bragt meget nyt for dagen. Også i Amerika har eskimoforskningen i forrige og i dette århundrede dannet skole. Det var en dristlig opgave at ville konkurrere med

den amerikanske eskimoforskning. Men dr. *Kn. Rasmussen* og hans danske ledsagere har vist, hvormeget nyt der endnu var at hente. De trængte ind til hjertet av eskimoernes område ikke blot til det geografiske centrum, hvor de mindst kendte stammer var at finde, men til det eskimoiske folkehjerte.

I det overvældende store stof, der i *Knud Rasmussens* bøger især grupperer sig om samfundsskikke og åndsprodukter, er det vanskeligt at udvælge prøver. Perle ligger ved perle. Man glemmer ikke den mærkelige indkredsningssceremoni, som forf. lagttog i nærheden av den magnetiske nordpol, blandt Netsilikstammens befolkning (bind VIII, s. 36, jfr. s. 45). Ligeså rørende er den hjemvendende søns hilsen, da han genså sin mor: hun satte sig op knælende paa husbrixen og bød sit bryst frem: den unge mand kaster sig ind til hende og kysser det sted, hvor han som lille plejede at suge modermælken. Ingen folklorist har nogensinde fundet et skønnere bidrag til „kyssets historie“. Eskimoerne var rettroende og vilde nødig bryde tabuskikkene fx. ved at udlevere deres hellige amuletter til

en fremmed, en tilfældig besøger, som så pludselig var dukket op midt under en snestorm. *Knud Rasmussen* skildrer med lune sit „arbejde i videnskabens navn“ for at erhverve disse kostbarheder. Han måtte foranstalte en slags relikvierov og optræde med den hvide mands myndighed, ja, tilmed anvende en *pia fraus* for at komme i besiddelse av en stor samling amuletter og de tilhørende hemmeligheder, idet han købte dem med lokker af sit eget hår (s. 44). Vi undrer os over mangt og meget i eskimoernes adfærd. Men *Knud Rasmussen* har altid en menneskeligt undskyldende forklaring, fordi han forstår disse menneskers tankegang og deres forudsætninger bedre end de fleste av os. Atter og atter kan han forklare det bagvedliggende, og han understreger, at hvis man blot helt igennem forstår alle motiverne, er disse menneskers handlinger ikke nær så hensynsløse eller meningsløse som de ellers ved første øjekast vilde synes at være (se fx. s. 55).

Det vilde være småligt at rette indvendinger mod et værk, der tegner så godt som dette og som indeholder så meget positivt nyt. Der er hist og

her småfortællinger, som kunde synes lovlig ubetydelige i deres indhold. Men det er uberegneligt, hvad der kan vise sig at få betydning i forskningens senere historie. Hvad vilde man ikke ha giet for blot de ubetydeligste prøver fra de første stenalderfolks åndsliv eller fra huleboernes tid i Sydvest-europa! Her, i denne bog, får vi lange tekster i de primitives eget sprog med underlagte engelske oversættelser. Hvor nøjagtigt disse sprogprøver er nedskrevet, hvor fint de fonetisk gengir de hørte ord, er en sag for sig, der som meget andet i et så omfattende arbejde først vil kunne afgøres ved en senere tids efterprøvning i den stadig levende videnskabs benyttelse og udnyttelse af stoffet. Man må huske, at denne slags bøger skrives på langt sigt og gerne skulde vise deres nytte i kommende generationer. *Knud Rasmussens* folkloristiske arbejder hører allerede til dem, der ofte citeres i avhandlinger om beslægtede æmner, fx. om folkepsykologi og religionsvidenskab. Jeg for min part tvivler ikke om, at *Knud Rasmussens* optegnelser vil stå kritikens ildeprøve igennem og hævde deres værdi som rent kildemateriale.

GL. MØNT 4. KØBENHAVN K.
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Ekstrabladet

si 24 JAN 1931

KONG KNUD TIL THULE

Indled
Et Land, der er et Par Gange saa stort som Jylland, men kun har 300 Indbyggere.

Thuledistriktets Administrator, ORS. Rudolf Sand, fortæller om Dr. Knud Rasmussens nordgrønlandske Besiddelser.

Rettigheder, der blev respekteret, da Danmark tog Overhøjhedsretten over hele Grønland.

Hvad Thules Overskud er brugt til.

EN af EKSTRABLADET's Læsere spurgte forleden — i Anledning af et Væddemaal — om det var rigtigt, at Thule-Distriktet i det nordligste Vestgrønland ikke hørte ind under Monopolet, men tilhørte Dr. Knud Rasmussen privat?

Vort „Ja“ til dette Spørgsmaal har sat flere Pennen i Bevægelse ... En Læser spørger, om „Knud Rasmussen er at betragte som enevældig Konge over Distriktet“, en anden vil vide, „hvorfor den danske Stat, der ellers har lagt en klam Haand over Vestgrønland, ikke ogsaa har taget Thule“, og et Par andre vil bl. a. vide, hvor stort Thuledistriktet er.

Overretssagfører Sand fortæller.

Vi har forelagt Spørgsmaalene for Overretssagfører Rudolf Sand, der er Dr. Knud Rasmussens juridiske Konsulent og Foretningsfører for Thule.

— Thuledistriktet, hvor Knud Rasmussen udever sine Rettigheder, er Landet nord for Upnivik og saa langt mod Nord, der bor menneskelige Væsner, fortæller Overretssagføreren. — Jeg har ikke de nøjagtige Maal, men alt i alt drejer det sig om et Distrikt, der er et Par Gange saa stort som Jylland ... Befolkningstallet er derimod ikke imponeren-

Thule-Distrikt ... Siden har han beholdt Thule, og da Danmark tog Overhøjheden over hele Grønland, respekterede man Knud Rasmussens Rettigheder som Honorar for den Indsats, han havde ydet ... Havde Knud Rasmussen ikke gjort, hvad han dengang gjorde, var hele Grønland næppe Dansk i Dag. Både Amerikanere, Tyskere og Nordmænd var parat til at sætte sig fast deroppe.

Thule-Overskudet til Støtte for Forskning og Videnskab.

Man har ymtet om, at det skulde være en glubende Forretning?

— Det kan man ikke sige ... De første Aar gav kun Underskud, og Thules Drift og Besejling koster mange Penge. Men selvfølgelig har der været gode Aar med stor Fortjeneste, og Knud Rasmussen har brugt en væsentlig Del af denne Fortjeneste til sine Ekspeditioner og f. Eks. til Udsendelsen af det engelsk-skrevne Kæmpeværk om den 5. Thule-ekspedition ... Hvis han ikke havde haft Indtægter fra Thule, vilde han slet ikke have kunnet gennemføre sit store videnskabelige og litterære Arbejde.

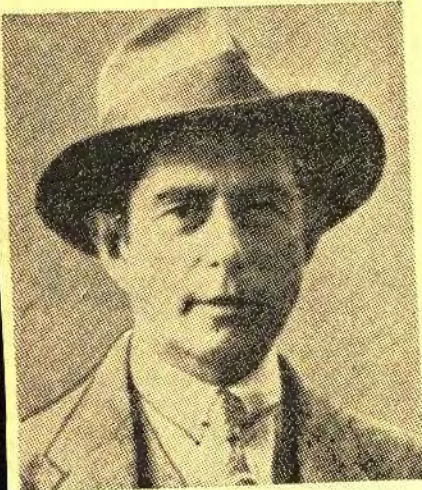
— Faar Thule-Eskimoerne samme Priser for deres Fangst som Eskimoerne under Grønlands Styrelse?

Ensartede Priser i Thule og sydpaa.

— Fuldstændig. De faar samme Priser, og de kan købe deres Livsfornødenheder i Depotet paa nøjagtigt samme Vilkaar som deres Landsmænd i Kolonierne sydpaa ... Af det Overskud, Kolonien giver — i Aar er det meget tvivlsomt, om der bliver noget — gaar en vis Del fast til kulturelle Formaal i Thule, og Besejlingen med „Søkongen“ og Koloniens Drift koster ikke helt lidt.

— Gælder de almindelige Love i Thule?

— Ja, men da praktisk talt ingen af de voksne Eskimoer kan læse Dansk, har man sammenfattet Lovreglerne i en Vejledning ... Det er imidlertid et Spørgsmaal, som det bliver for langt at gøre Rede for i Detaljer ... Selvfølgelig er Thuledistriktet et Stykke Danmark, men det er Dr. Knud Rasmussen, der ejer og

Thules Hersker, Dr. Knud Rasmussen.

de. Det drejer sig om ca. 300 Eskimoer. I selve Thule er alle Eskimoer — der tilhører den samme Stamme —

Et Land, der er et Par Gange saa stort som Jylland, men kun har 300 Indbyggere.

Thuledistriktets Administrator, ORS. Rudolf Sand, fortæller om Dr. Knud Rasmussens nordgrønlandske Besiddelser.

Rettigheder, der blev respekteret, da Danmark tog Overhøjhedsretten over hele Grønland.

Hvad Thules Overskud er brugt til.

EN af EKSTRABLADET's Læsere spurgte forleden — i Anledning af et Væddemaal — om det var rigtigt, at Thule-Distriktet i det nordligste Vestgrønland ikke hørte ind under Monopolet, men tilhørte Dr. Knud Rasmussen privat?

Vort „Ja“ til dette Spørgsmaal har sat flere Pennen i Bevægelse ... En Læser spørger, om „Knud Rasmussen er at betragte som enevældig Konge over Distriktet“, en anden vil vide, „hvorfor den danske Stat, der ellers har lagt en klam Haand over Vestgrønland, ikke ogsaa har taget Thule“, og et Par andre vil bl. a. vide, hvor stort Thuledistriktet er.

Overretssagfører Sand fortæller.

Vi har forelagt Spørgsmaalene for Overretssagfører Rudolf Sand, der er Dr. Knud Rasmussens juridiske Konsulent og Foretningsfører for Thule.

— Thuledistriktet, hvor Knud Rasmussen udøver sine Rettigheder, er Landet nord for Upornivik og saa langt mod Nord, der bor menneskelige Væsner, fortæller Overretssagføreren. — Jeg har ikke de nøjagtige Maal, men alt i alt drejer det sig om et Distrikt, der er et Par Gange saa stort som Jylland ... Befolkningstallet er derimod ikke imponeren-

Thule-Distrikt ... Siden har han beholdt Thule, og da Danmark tog Overhøjheden over hele Grønland, respekterede man Knud Rasmussens Rettigheder som Honor for den Indsats, han havde ydet ... Havde Knud Rasmussen ikke gjort, hvad han dengang gjorde, var hele Grønland næppe Dansk i Dag. Baade Amerikanere, Tyskere og Nordmænd var parat til at sætte sig fast deroppe.

Thule-Overskudet til Støtte for Forskning og Videnskab.

Man har ymtet om, at det skulde være en glubende Forretning?

— Det kan man ikke sige ... De første Aar gav kun Underskud, og Thules Drift og Besejling koster mange Penge. Men selvfølgelig har der været gode Aar med stor Fortjeneste, og Knud Rasmussen har brugt en væsentlig Del af denne Fortjeneste til sine Ekspeditioner og f. Eks. til Udsendelsen af det engelsk-skrevne Kæmpeværk om den 5. Thule-ekspedition ... Hvis han ikke havde haft Indtægter fra Thule, vilde han slet ikke have kunnet gennemføre sit store videnskabelige og litterære Arbejde.

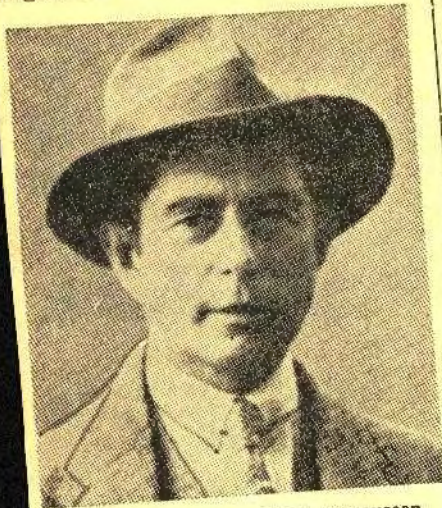
— Faar Thule-Eskimoerne samme Priser for deres Fangst som Eskimoerne under Grønlands Styrelse?

Ensartede Priser i Thule og sydpaa.

— Fuldstændig. De faar samme Priser, og de kan købe deres Livsforødenheder i Depotet paa nøjagtigt samme Vilkaar som deres Landsmænd i Kolonierne sydpaa ... Af det Overskud, Kolonien giver — i Aar er det meget tvivlsomt, om der bliver noget — gaar en vis Del fast til kulturelle Formaal i Thule, og Besejlingen med „Søkongen“ og Koloniens Drift koster ikke helt lidt.

— Gælder de almindelige Love i Thule?

— Ja, men da praktisk talt ingen af de voksne Eskimoer kan læse Dansk, har man sammenfattet Lovreglerne i en Vejledning ... Det er imidlertid et Spørgsmaal, som det bliver for langt at gøre Rede for i Detaljer ... Selvfølgelig er Thuledistriktet et Stykke Danmark, men det er Dr. Knud Rasmussen, der ejer og driver Distriktet ...

Thules Hersker, Dr. Knud Rasmussen.

de. Det drejer sig om ca. 300 Eskimoer. I selve Thule er alle Eskimoer — der tilhører Kap York-Eskimoernes Stamme — nu Kristne. „Grønlands Kirkesag“ lod en Kirke rejse i 1929, og derfra udnævntes Præsten, som samtidig er Skolelærer. Der undervises i Dansk, men der er ingen af Eskimoerne, der bruger det som Talesprog ... Desuden er der Læge og Sygehus — begge Dele paa Knud Rasmussens Bekostning, og baade de Syge og deres Familie faar gratis Forplejning.

— Hvem leder Distriktet?

— Der er en indfødt Bestyrer — en Sydgrønlander — som i sin Tid blev uddannet her i Danmark i de Aar, da Peter Freuchen ledede Kolonien.

Dr. Knud Rasmussens Indsats.

— Hvorledes blev Knud Rasmussen „Herre til Thule“?

— Det var ham, der i sin Tid fandt Thule-Eskimoerne. Man vidste dengang ikke, at der boede Eskimoer saa langt oppe ... Da Knud Rasmussen kom hjem, søgte han Gang paa Gang Staten for at faa den til at kolonisere deroppe — at andre ikke skulde sætte sig fast ... Det var nemlig længe før, Danmark uvidede sin Højhedsret til hele Grønland. ... Men Staten vilde ikke, og da Knud Rasmussen mente, at her var en national Opgave, der burde gøres for at sikre Landet for Danmark, rejste han selv den fornødne Kapital blandt nogle nationalt interesserede Mænd og grundlagde sit

Sapianalbidende 14/12. 1922

En langvarig og interessant Doktor- disputats om Thule-Kulturen.

Magister Therkel Mathiassen forsvarede med Ære
sin Doktorafhandling mod fire Opponenten.

Præsens forsvarede sig mandigt.

Den arktiske Doktordisputats i Gaar havde samlet en maaske ikke ret stor, men til Gengæld meget ud-
søgt Skare af Tilhørere i Universi-
tetsanneksets store Auditorium.

Ikke blot mange Arkæologer, Et-
nografer og andre Videnskabsmænd
havde givet Møde; paa de alminde-
lige Tilhørerbænke sad en Mængde
af de Navne, som er lige sikre i Fo-
redragssalen og paa Ankomstpladsen
ved Havnen, naar det bare er et
Bud fra Grønland, det gælder.

Lad os da begynde med at nævne
nogle af Navnene indenfor og uden-
for „Ringene“, der ved en Doktordis-
putats ganske som ved en Bokse-
kamp skiller de kæmpende og deres
Sekundanter fra Tilskuerne. Der var
Direktor Daugaard-Jensen, Komman-
dør Holm, Orlogskaptajn Godfred Han-
sen, Professorerne Adolf Jensen, Lind-
hard, Finnur Jonsson, Blinken-
berg, Otto Jespersen, Aug. Krogh, Thal-
bitzer, Nør-
lund og Bøggild, Museumsin-
spektor Ths. Thomsen, Kaptajn
Ejnar Mikkelsen, Maleren
Larsen-Særslev, Dr. phil.
Spærck, Inspektør Harries, Ma-
gister Birket-Smith o. m. a.

Handlingen lededes af Prodekanus
ved det matematisk-naturvidenska-
belige Fakultet, Professor C. H.
Ostenfeld, da Dekanen, Profes-
sor Vahl selv skulde opponere.

En Teori om Teoriene.

Første officielle Opponent, Lektor,
Dr. phil. Gudmund Hatt var saa
elskverdigg at forsikre Doktoranden om,
at Knud Rasmussen ikke kunde have
fundet en bedre Mand end samme
Therkel Mathiassen til at løse
den arkæologiske Opgave under 5. Thule-
Ekspedition.

— Teorier, fortsatte Opponenten, har
ikke Deres Kærlighed. Og jeg forstaar
det i og for sig godt .. det er Kends-
gerninger, nye Undersøgelser, De vil
have frem. Men jeg vil nu alligevel
driste mig til at fremsætte en ny Teori

om Teoriene, og den skal lyde saale-
des: Det er bedre at have for mange
Teorier end at have for faa. Ingen Teori
kan nemlig gøre saa megen Skade, som
en Teori, der staar alene. Sæt nu, at
den er helt gal. Vi har et træffende
Eksempel paa den Skade, det kan gøre
den arbejdende Videnskab, i en af Boas'
gamle Teorier.

De burde have samlet Deres indle-
dende historiske Oversigt over Teori-
ne om Erkendelsen af en Lagdeling i
Eskimo-Kulturen. Det er jo Deres Ind-
sats, og den er meget god. Men den
staar ikke alene. Vi maa ikke glemme,
at Amerikanerne mange Aar før Knud
Rasmussens Ekspedition sad inde med
det samme arkæologiske Materiale. En
amerikansk Professor, til hvem jeg en
Gang udtalte mig med Begejstring om
første Del af Deres Værk om Eskimo-
kulturen, trak paa Skuldrene deraf og
sagde:

Dr. Hatt fremsætter en Teori om
Teorier.

— Aah, det er jo saadan en gammel
Historie!

Undertiden irriterer Deres Nøgtern-
hed i Stilen mig meget. Der er for lidt
Flugt over Fremstillingen....

En Opponent ex auditorio, der maaske burde have været ex officio.

Som Opponent ex auditorio fik nu
Professor William Thalbitzer
Ordet. Det undrøede en Del, at Profes-

Prof. Thalbitzer, der ikke blev officiel
Opponent.

soren ikke paa denne Dag optraadte
som Opponent ex officio. Naar Universi-
tetet har en Professor, hvis Fag netop
er eskimoisk Kultur, hvorfor overlader
man da ikke ham den ene officielle Op-

ponentpost, selv om han, som i dette
Tilfælde, skal hentes fra et andet Fakul-
tet?

Officielt eller ikke — det blev en
meget interessant og vægtig Opposition,
Professor Thalbitzer fremførte. Han ind-
ledede med at sige, at Undersøgelserne
paa Knud Rasmussens Thule-Ekspedi-
tioner med Tiden vilde komme til at
danne en stolt videnskabelig Flaade;
den første smukke Sejler var løbet af
Stablen med Therkel Mathiassens Af-
handling.

Professor Thalbitzer glædede sig ved,
at Doktorandens Hovedresultater faldt
sammen med hans egne tidligere frem-
satte Teorier om Eskimo-Kulturens Ud-
vikling, men saa sig dog nødsaget til at
kritisere visse Enkeltheder i det, som
Præsens uddrog af sine arkæologiske Un-
dersøgelser.

Professoren vilde forbeholde sig, at
nye Undersøgelser deroppe med Tiden
kunde bringe vigtige Forskydninger i
de Synspunkter, Therkel Mathiassen
nu var blevet staaende ved. Der kun-
de findes helt nye Husrester....

Præsens: — Vi har fem Mand gen-
nemrejt Arealet med Slæde og nøje un-
dersøgt alt, hvad der kunde være Tale
om. Det er ikke sandsynligt, at der vil
findes de nye Ting, Professoren henty-
der til.

Prof. Thalbitzer: — Husk paa,
hvor stort Arealet er! Men jeg indrøm-
mer, at Deres Bog er modig, grundig,
klog og klar. Og den vil leve længe.

En gammel Ekspeditionskam- merat lykønsker.

Som anden Opponent ex auditorio
bragte Magister Birket-Smith
Therkel Mathiassen sin Lykønskning
som gammel Studie- og Ekspeditions-
kammerat.

Magister Birket-Smith — en Ekspedi-
tionskammerat.

Præsens havde maaske set lidt for be-
grænset paa sit Emne. Et videre Blik
havde gjort godt.

Opponenten var iøvrigt uenig med
Præsens om en lang Række Enkeltheder
vedrørende de gamle Huses og Teltes
Udseende. De to unge Videnskabsmænd
diskuterede, om Thule-Huset var rundt
eller firkantet med samme Energi,
hvormed Erasmus Montanus og Per
Degn hos Holberg drøfter Spørgsmaalet,
om Jorden er rund eller flad.

Vahl og Hval.

Det var nu sen Aften, og omsider
fik den anden officielle Opponent,
Professor Vahl, Ordet, medens en
kaad Herre bag i Auditoriet fandt
sig foranlediget til at bemærke, at
det jo kun var naturligt, at der ved

en grønlandsk Disputation viste sig
en — Hval.

Vittigheden forplantede sig lang-
somt fra Tilhører til Tilhører og naa-
ede til sidst ogsaa frem til Profes-
sor-Stolene, hvor den vakte dæmpet
Munterhed.

Men Professor Vahl selv fik den
først præsenteret, da han en halv Ti-
me senere sluttede sin Opposition.
Han havde i Mellemtiden gennem-
trawlet Afhandlingen fra et geogra-
fisk Synspunkt og sluttede nu med
nogle rare og venlige Lykønsknings-
ord til den nye Doktor

Clerk.

Nationaltidende søndag 12/10.27

KNUD RASMUSSEN OM SIN REJSE TIL THULE

Vor berømte Landsmand ankom i Gaar til London,
hvor vor Korrespondent har haft et Interview med ham.

EN UDPRÆGET ARBEJDS-REJSE

— Fra vor Korrespondent

London, Tirsdag.
KNUD RASMUSSENS Skib „Sø-
kongen“ ankom i Morges til
London og afsejlede straks til Kø-
benhavn efter at have landsat Knud
Rasmussen og hans Sekretær, Frk.
Emmy Langberg.

Umiddelbart efter traf Deres Kor-
respondent Dr. Rasmussen i Direk-
tør Valdemar Graaes smukke Hjem,
hvor Doktoren udtalte sig saaledes:

— Det har været en udpræget
Arbejdsekspedition, tilsigtende at
indsamle Materiale til fjerde afslut-
tende Bind Myter og Sagn, dels fra
det allersydligste Grønland og Kap
Farvel, dels fra den nordligste Thu-
lekoloni. Oprejsen forløb overor-
dentlig gunstigt. Vejret blev varme-
re og varmere, jo længere vi kom
nordpaa, og det har været en alde-
les vidunderlig Sommer; der var
ingen Is helt op til Kap York paa
76,5 nordlig Bredde. Her opstod der
imidlertid Vanskeligheder, hvor
Kaptajn Petersen viste sig som
den erfarne arktiske Sørejsende, han
er. Han klarede Situationen, da
Skruen var bøjet og Roret nægtede
at fungere. Det viste sig nødvendigt
at drive mod Land, hvor Skaden re-
pareredes.

Opholdet i Thule varede en Maa-
ned og gav Lejlighed til nøje at un-
dersøge Forskellen mellem Livsbe-
tingelserne dér og ved Kap Farvel.
Thulekolonien tæller kun 300 saa-
kaldte Polareskimoer. Livet i Kolo-
nien gik fortrinligt, og der var rige-
ligt med Føde, skønt kun Hvalros-,
Narhval- og Isbjørnejagt og Fiskeri
er muligt, modsat Kap Farvels Køer,
Faar, Geder og Høns. Der er dog

Mulighed for Rensdyravl ved Thule.

Fra Thule foretog jeg Slæderejser
nordpaa med Frøken Langberg, der
sammen med den Opdagelsesrejsen-
de Pearys Hustru er den eneste
Kvinde, der har været saa nordligt.
Derefter tre Ugers Ophold ved Kap
Farvel. Begge Steder hjalp de Ind-
fødte mig at nedskrive aartusind-
gamle Myter og Sagn, saa jeg fik det
nøjagtigst mulige Indtryk af Grøn-
lændernes store Rigdom paa Folke-
overleveringer. Materialet fra Syd-
grønland viser Varianter af Sagnene
fra Baffinsland, Alaska og Bering-
strædet, visende, at der tidligere har
været Forbindelser.

Mit Indtryk er, at det er i sidste
Øjeblik, Indsamlingen foretages, da
Nutids-Grønlænderne mister Inter-
essen for den oprindelige Kultur un-
der Bestræbelserne for at tilegne
sig dansk Kultur.

Den 11. September forlod „Søkon-
gen“ Grønland. I samme Øjeblik,
vi passerede Kap Farvel, rejste der
sig vældige Storme, som forsløg
Skibet helt over ad New Foundland
til. Vi drev fire Dage med Roret
fastsurret uden at kunne gøre an-
det end følge Søen og Vejret.

Doktoren fortalte videre om den
højtidelige Doktorpromotion i Aber-
deen, hvor han maatte love at kom-
me igen og holde en Serie Forelæs-
ninger. Paa mit Spørgsmaal om hans
Stilling til Grønlandsmonopolet ef-
ter den sidste Rejses Erfaringer
nægtede Doktoren at udtale sig of-
fentligt paa nærværende Tidspunkt.
Hans første Arbejde bliver en strengt
videnskabelig Behandling af Ma-
terialet fra den femte Thuleekspedi-

KNUD RASMUSSEN, der
i Gaar naaede London.

tion, der udkommer paa Engelsk,
samt eventuelt paa Putnams Forlag
en Bog om Eskimoernes Fantasi og
Poesi for det amerikanske Publi-
kum.

Doktoren ankommer til Køben-
havn i Begyndelsen af November ef-
ter en Rekreatjonsrejse til Pyre-
næerne.

G.